

ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΗΜΕΡΙΔΑ

1^ο ΓΕΛ ΧΑΝΙΩΝ - ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΛΙΚΙΑΝΟΥ

1821 | 2021

“ Οι Γυναίκες
στην Επανάσταση
του 1821 ”

Μαθητική Διημερίδα για τα 200 χρόνια
από την Ελληνική Επανάσταση

**ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΓΙΑΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ
ΒΑΡΥΠΕΤΡΟΥ ΚΥΔΩΝΙΑΣ**

11 & 12 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2021

Χανιώτικα νέα

Περιεχόμενα

- Χαιρετισμός Γερόντισσας Θεοξένης, Ηγουμένης της Ι. Πατριαρχικής & Σταυροπηγιακής Μονής Χρυσοπηγής.
Χαιρετισμός Υφυπουργού Παιδείας & Θρησκευμάτων κας Ζέττας Μακρή.
- **Οσιολογιωτάτη μοναχή Θεομνήστη**, Η Ιερά Πατριαρχική και Σταυροπηγιακή Μονή Χρυσοπηγής κατά την Επανάσταση του 1821.
- **Γυμνάσιο Σπηλίου**, Στη Μονή του Αγίου Πνεύματος Κισσού και στη Μονή Πρέβελη 200 χρόνια μετά.
- **1^ο Γενικό Λύκειο Χανίων**, Η γυναίκα στην Ελληνική Επανάσταση του 1821.
- **Γυμνάσιο Αλικιανού**, Η Ευανθία Καϊρη (1799 -1866) μέσα από μία επετειακή σχολική έκδοση.
- **2^η Ημέρα Εργασιών Μαθητικής Διημερίδας**: Μία προσκνηματική εκδρομή με αφορμή τα 200 χρόνια από την Ελληνική Επανάσταση.
- **Επιστολές**
 - α) Επιτροπής 2021
 - β) Ιωάννας Ραμουτσάκη, Συντονίστρια Εκπαιδευτικού Έργου Φιλολόγων του ΠΕ.Κ.Ε.Σ. Κρήτης

Εισαγωγή

Το παρόν ένθετο φιλοξενεί τα πεπραγμένα της Διήμερης Μαθητικής Ημερίδας, που οργάνωσε το Γυμνάσιο Αλικιανού και το 1^ο ΓΕΛ Χανίων με αφορμή τα 200 Χρόνια από την Επανάσταση του 1821 στο συνεδριακό χώρο της **Ιεράς Μονής Αγίας Κυριακής** Βαρυπέτρου στις 11 & 12 Δεκεμβρίου 2021 σε συνεργασία με την Ιερά Μονή Χρυσοπηγής Χανίων, την Περιφέρεια Κρήτης – Περιφερειακή Ενότητα Χανίων, την Επιτροπή Π.Ε. Χανίων «ΧΑΝΙΑ 1821- 2021», το Δήμο Πλατανιά και ο Δήμο Χανίων, ενώ υποστηρίχθηκε από την Ιερά Μητρόπολη Κυδωνίας & Αποκορώνου, την Περιφερειακή Δ/νση Π/θμιας & Δ/θμιας Εκπ/σης Κρήτης, το ΠΕ.Κ.Ε.Σ. Κρήτης και τη Δ/νση Δ/θμιας Εκπ/σης Χανίων.

Θέμα της μαθητικής διημερίδας «**ΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΣΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ 1821**». Η όλη διημερίδα τελούσε υπό την αιγίδα της Επιτροπής «**ΕΛΛΑΔΑ 2021**».

Η Μαθητική μας διημερίδα άνοιξε τις εργασίες της με δοξολογία «*επί τη διακοσμοστή επετείω της εξεγέρσεως των Ελλήνων δια την Ελευθερία της Πατρίδος ημών*», χοροστατούντος του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτη Κυδωνίας και Αποκορώνου κ. Δαμασκηνού. Την όλη εκδήλωση χαιρέτησαν η υφυπουργός Παιδείας κα **Ζωή Μακρή**, ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Κυδωνίας & Αποκορώνου κ. **Δαμασκηνός**, η πρόεδρος της Επιτροπής της Περιφερειακής Ενότητας Χανίων «ΧΑΝΙΑ 1821-2021» κα **Σοφία Μαλνδράκη**, εκ μέρους του ΠΕΚΕΣ Κρήτης η συντονίστρια εκπ/κού έργου κα **Αμαλία Φιλίππακη**, ο προϊστάμενος Δ/θμιας Εκπ/σης Χανίων κ. **Εμμ. Τζανάκης**, οι δήμαρχοι Χανίων και Πλατανιά, κ. **Π. Σημαντηράκης** & κ. **Ι. Μαλανδράκης** αντίστοιχα, καθώς και ο αντιδήμαρχος του Δήμου Αγίου Βασιλείου κ. **Ι. Χαραλαμπάκης**.

Η Ιερά Μονή Αγίας Κυριακής Βαρυπέτρου πρόσφερε τη φιλόξενη εκείνη στέγη στη μαθητιώσα νεολαία της Κρήτης για να αποθέσει τη δική της ψηφίδα στους εορτασμούς της ελληνικής πολιτείας για την δισεκατονταετηρίδα της. Δίχως τη μητρική αγκαλιά της Ιεράς Σταυροπηγιακής & Πατριαρχικής Μονής Ζωοδόχου Πηγής Χρυσοπηγής και την πατρική στήριξη τόσο της **Αντιπεριφέρειας Χανίων** όσο και του **Δήμου Πλατανιά** το εγχείρημά μας δεν θα ήταν εύκολο να υλοποιηθεί. Από την άλλη, η ένθερμη ανταπόκριση της Επιτροπής 2021, η στήριξη της ηγεσίας του Υπουργείου Παιδείας και η ανταπόκριση του ΠΕΚΕΣ Κρήτης έδωσαν μία άλλη νότα στο μαθητικό μας αυτό τόλμημα.

Άλλωστε, ήταν ο ελαχιστότατος οφειλόμενος φόρος τιμής στους προπαππούδες μας, που αν και έχυσαν εξ αρχής το αίμα τους για την λευτεριά του νησιού μας δυστυχώς την είδαν σχεδόν ένα αιώνα μετά να ενσωματώνεται στον εθνικό κορμό.

Προσέτι, θέλουμε να ευχαριστήσουμε θερμά τα «Χανιώτικα Νέα», τον ιδρυτή τους κ. **Γ. Γαρεδάκη** και το δ/ντη κ. **Παρασκευά Περάκη** που πάντα ο σχολικό μας λόγος έβρισκε ένα καταφύγιο στις φιλόξενες σελίδες της εφημερίδας τους. Άλλωστε, δεν είναι τυχαίο πως το παρόν ένθετο είναι το τέταρτο κατά σειρά σχολικό ένθετο που κυκλοφορούν τα «Χανιώτικα Νέα» σε συνεργασία με τα σχολεία μας.

Τέλος, το γεγονός ότι επιλέχθηκε η γιορτή των Τριών Ιεραρχών, η γιορτή των Ελληνικών γραμμάτων, για να κυκλοφορήσει το παρόν ένθετο μόνο τυχαία δεν είναι.

Χανιώτικα νέα

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ:
ΧΑΝΙΩΤΙΚΑ ΝΕΑ - ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΗ Α.Ε.

ΙΔΡΥΤΗΣ: Γιάννης Ε. Γαρεδάκης

ΕΚΔΟΤΗΣ: Μανώλης Α. Γαρεδάκης

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: Παρασκευάς Ν. Περάκης

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ "ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ":
Ελευθερία Μ. Κουμή

ΣΥΝΤΑΞΗ: Γιάννης Λυβιάκης,
Γιάννα Μαρουλοσφάκη

ΡΕΠΟΡΤΑΖ: Ηλίας Κάκανος,
Γιώργος Κώνστας, Δημήτρης Μαρτιάκης,
Βασιλική Τωμαδάκη, Ελένη Φουντουλάκη

ΑΘΛΗΤΙΚΑ: Γιώργος Δρακάκης

ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ: Νεκτάριος Κακατσάκης

ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Άρτεμις Αρχοντάκη,
Νίκη Ξυφανταράκη, Γεωργία Αδικημε-
νάκη, Δέσποινα Βάλλα

ΠΙΣΤΕΣ: Hussein Rajaiftikhar
Γιάννης Περάκης, Γιώργος Στεφανιάκης

ΣΥΝΤΑΞΗ:
Εμπορικό Κέντρο "Ερμής" (Μπουνιαλί)
τηλ. 2821051003 - 6, fax 2821051007
e-mail: info@haniotika-nea.gr

ΓΡΑΦΕΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ:
Καράσκια 49
τηλ. 2821070563 - 6,
FAX 2821091900

ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΟ ΤΜΗΜΑ:
Εύα Κουμή
τηλ.: 2821070.563 - 6,
FAX 2821091900
e-mail: ads@haniotika-nea.gr

www.haniotika-nea.gr

[haniotika.nea](https://www.facebook.com/haniotika.nea)

[HaniotikaNea](https://www.instagram.com/haniotikaneas)

[haniotikaneas](https://www.instagram.com/haniotikaneas)

[haniotikaneas](https://www.youtube.com/haniotikaneas)

Δρ. Γεώργιος Καρκάνης
Δ/ντης Γυμνασίου Αλικιανού

Στιγμιότυπα

Μουσείο
ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ
Γιάννη & Ελένης Γαρεδάκη

ΒΙΟ. ΠΑ. Χανίων, Κτίριο 13-03, Χανιά 73200, Κρήτη
Τηλ.: 28210 80090 E-mail: info@typography-museum.gr

www.typography-museum.gr

Χαιρετισμός οσιωτάτης Γερόντισσας Θεοξένης

ΉΓΟΥΜΕΝΗΣ ΤΗΣ Ι. ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗΣ ΚΑΙ ΣΤΑΥΡΟΠΗΓΙΑΚΗΣ ΜΟΝΗΣ ΧΡΥΣΟΠΗΓΗΣ

Καλωσορίζουμε τούς εκπαιδευτικούς, τούς μαθητές και όλους εσάς που συμμετέχετε στη μαθητική διημερίδα για τα 200 χρόνια από την Έλληνική Επανάσταση.

Ο νέος μεγάλος Άγιος της εποχής μας, ο Άγιος Πορφύριος ο Κουσοκαλυβίτης, που είχε τό χάρισμα από τόν Θεό νά βλέπει γεγονότα από τό παρελθόν και τό μέλλον, αλλά – τό πίο

έκπληκτικό – και τίς βαθύτερες σκέψεις και συναισθήματα τών ανθρώπων, είχε εὐλογήσει τήν περιοχή αὐτή και ἔλεγε, όταν ὁ τόπος ἦταν

τελειῶς ἔρημος, ὅτι θά ἔρχονται ἐδῶ νέοι και παιδιά. Καί πράγματι, ἔρχονται συνεχεια και συμμετέχουν σέ προγράμματα στό Κέντρο Περιβαλλοντικῆς Ἐκπαίδευσης – και σήμερα εἶστε ἐδῶ εσεῖς και χαίρομαι ἰδιαίτερος γι' αὐτό.

Ἡ μαθητική αὐτή πρωτοβουλία δείχνει ὅτι οἱ νέοι ἄνθρωποι συγκινοῦνται ἀπό τόν ἀγῶνα γιά τήν ἐλευθερία. Ὅμως νά θυμάστε αὐτό πού λέει ὁ ποιητής, ὅτι «θέλει ἀρετή και τόλμη ἢ ἐλευθερία». Ἐσεῖς πού εἶστε νέες και νέοι ἔχετε ὅλη τήν τόλμη και πρέπει νά ἀγωνίζεσθε πάντοτε και γιά τήν ἀρετή · γιατί ἐλευθερία χωρίς ἀρετή δέν ὑπάρχει. Οἱ πρόγονοί μας, πού ἐλευθέρωσαν τόν τόπο, ἀγωνίζονταν μέ πολλή ἀρετή και ζῆλο γιά τήν ἐλευθερία, γιά τή διαφύλαξη τῆς ὀρθόδοξης πίστεως και παράδοσης.

Σᾶς συχαίρω πάρα πολύ πού δουλέψατε γι' αὐτό τό πρόγραμμα. Ἐλπίζω ἡ δράση αὐτή νά βρεῖ μιμητές και εὐχομαι ὄχι μόνο νά τιμᾶτε τούς ἥρωες και τίς ἥρωίδες τῆς ἐλευθερίας, ἀλλά και νά ἀγωνίζεσθε κάθε μέρα νά μένετε ἐλεύθεροι ἀπό τά δεσμά τῆς σύγχρονης δουλείας. Γιατί σήμερα ἡ πατρίδα μας εἶναι ἐλεύθερη, ἀλλά ὑπάρχει κίνδυνος ὑποταγῆς σέ ἄλλες μορφές δουλείας. Ὑπάρχουν ἕνα σωρό ἐξαρτήσεις ὑποουλές, πού ἀπειλοῦν ὄλους, και ἰδιαίτερα τούς νέους ἄνθρώπους, και τούς ἐξαπατοῦν μέσα ἀπό τό διαδίκτυο και ἄλλες ἀπατηλές μεθοδεύσεις. Ἐσεῖς νά ἔχετε τά μάτια τῆς ψυχῆς ἀνοικτά, νά βλέπετε καθαρά και νά προχωρεῖτε μέ τή βοήθεια τοῦ Θεοῦ. Καί μὴν ἐπιτρέψετε ποτέ στόν ἑαυτό σας νά ζήσει καμμιά μορφή δουλείας.

Σᾶς εὐχομαι καλά Χριστούγεννα, ἀληθινά Χριστούγεννα, πού δίνουν νόημα στή ζωή.

Από τον χαιρετισμό της οικοδέσποινας της Μαθητικής Διημερίδας οσιωτάτης Γερόντισσας Θεοξένης (φωτ. Αρχείο Γ. Χαϊρέτη)

(Φωτ. αρχείο Γ. Χαϊρέτη)

Χαιρετισμός Υφυπουργού Παιδείας & Θρησκευμάτων

Καλσπέρα και σας ευχαριστώ θερμά για την πρόσκληση σε μια δράση βαθιά ιστορική και πολιτιστική, αφιερωμένη στις γυναίκες και την συμβολή τους στην ελληνική επανάσταση, σε μια εκδήλωση που πραγματοποιείται στο πλαίσιο των επετειακών εκδηλώσεων για τα 200 χρόνια από την

Επανάσταση του 1821. Μια διοργάνωση του 1ου Γενικού Λυκείου Χανίων, του Γυμνασίου Αλικιανού, της Ιεράς Μονής Χρυσοπηγής Χανίων, της Περιφέρειας Κρήτης- Περιφερειακή Ενότητα Χανίων, της Επιτροπής Περιφερειακής Ενότητας Χανίων «Ελλάδα 1821 – 2021», του Δήμου Πλατανιά, του Δήμου Χανίων, με τη στήριξη της Ιεράς Μητρόπολης Κυδωνίας και Αποκορώνου, της Περιφερειακής Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Κρήτης, του Π.Ε.Κ.Ε.Σ. Κρήτης και της Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης του Ν. Χανίων.

Σεβασμιώτατε Μητροπολίτη Κυδωνίας και Αποκορώνου κ. Δαμασκηνέ,

Αξιότιμε Αντιπεριφερειάρχη

Αξιότιμοι Δήμαρχοι, Αντιδήμαρχοι,

Διευθυντές Εκπαίδευσης και διευθυντές σχολείων, Εκπαιδευτικοί, μαθήτριες, μαθητές, γονείς,

Φίλες και Φίλοι,

Σας ευχαριστώ πολύ για αυτήν την ευκαιρία και προτροπή να αναστοχαστώ την ηρωική παρουσία των γυναικών στον αγώνα για την ελευθερία μέσα από τις δημιουργίες των μαθητών των Γυμνασίων Αλικιανού και Σπηλίου και του 1ου Γενικού Λυκείου Χανίων.

Η ελληνική επανάσταση για ελευθερία και ισότητα αποτελεί ένα από τα κομβικά γεγονότα, που διαμόρφωσαν τη σύγχρονη ευρωπαϊκή και παγκόσμια ιστορία, μια πηγή αξιών για τον σύγχρονο κόσμο και είμαστε υπερήφανοι για αυτό.

1821 – 2021: τα 200 χρόνια από την Ελληνική Επανάσταση είναι μια εξαιρετική αφορμή για σκέψη, μελέτη, επεξεργασία, εμπάθυση, γνώση. Στην αποτίμηση της ιστορικής αλήθειας η παρουσία και η συμβο-

λή του γυναικείου πληθυσμού διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο όχι μόνο κατά τον ξεσηκωμό των Ελλήνων, αλλά και σε όλη την προηγούμενη περίοδο.

Οι γυναίκες ηρωίδες ξεπέρασαν με αυτοθυσία τη θέση που προδιαγραφόταν για εκείνες από την κοινωνία και την ελληνική παράδοση και ανέλαβαν νέους ρόλους, ορμώμενες από την πίστη τους στα ιδανικά της ορθοδοξίας και του Ελληνισμού.

Γαλουχημένες στη σκληρή εποχή της οθωμανικής κυριαρχίας, οι Ελληνίδες αγωνίστηκαν με αυταπάλη, όταν έφθασε η ώρα της Επανάστασης και άφησαν το δικό τους ανεξίτηλο αποτύπωμα στην Επανάσταση του 1821.

Συμμετείχαν στον Αγώνα, πολεμώντας στην πρώτη γραμμή της μάχης, εμπνυχώνοντας και περιθάλλοντας τους άντρες και τους γιούς τους.

Και μπορεί ο αγώνας για την ανεξαρτησία να έχει ταυτιστεί στη συνείδησή μας με την παρουσία των ανδρών αλλά στον εθνικό ξεσηκωμό του 1821, όπως και σε κάθε εθνικό αγώνα, ήταν καθοριστική η ηρωική συμμετοχή των γυναικών.

Η ιστορία φωτίζει λίγες, συγκριτικά, περιπτώσεις γνωστών ηρωίδων της Επανάστασης στην πραγματικότητα, όμως, όλες οι γυναίκες της επαναστατημένης Ελλάδας συμμετείχαν ισάξια στην εθνική προσπάθεια αφιψώνοντας τον κίνδυνο και τον πανίσχυρο οθωμανικό στρατό και προτάσσοντας το συλλογικό συμφέρον και την τιμή της πατρίδας.

Αγαπητές μαθήτριες και αγαπητοί μαθητές, σας αξίζουν θερμά συγχαρητήρια

Τα έργα σας είναι η έκφραση της ματιάς σας, που συγκινεί με το συναίσθημα, την καθαρότητα και την αμεσότητά της. Έργα που προέκυψαν μέσα από συνέργειες και δραστηριότητες στο σχολικό περιβάλλον και σας προέτρεψαν, με την καθοδήγηση και την υποστήριξη των εκπαιδευτικών σας, να αναπτύξετε πρωτοβουλίες, να συνεργαστείτε και να εκφραστείτε με ποικίλους τρόπους. Αναδείξατε, με τις δημιουργίες σας, την ιστορική αξία των γεγονότων αλλά και την διαχρονική αξία των ιδανικών της ελευθερίας και της δημοκρατίας.

Χαίρομαι ιδιαίτερα γιατί μέσα από τα έργα σας φα-

νερώνετε μια γενιά που ερευνά την ιστορία της Ελλάδας, τους αγώνες του ελληνικού λαού, τη συμμετοχή στο ιστορικό γίγνεσθαι και με το παράδειγμα αυτό θα προχωρήσει, θα δημιουργήσει, θα εξελιχθεί, θα αποτελέσει έμπνευση και οδηγό για το μέλλον της Ελλάδας στο παγκόσμιο περιβάλλον με διεθνείς κώδικες επικοινωνίας και σύγχρονο προσανατολισμό.

Είμαστε όλοι υπερήφανοι για εσάς!

Εύχομαι το παράδειγμά σας να αποτελέσει έμπνευση και για άλλα παιδιά της ηλικίας σας και η παρουσία σας, πάντα, να φανερώνει την αλήθεια και το όραμα της νέας γενιάς.

Συγχαρητήρια και σε εσάς, αγαπητοί εκπαιδευτικοί, που τροφοδοτείτε τους μαθητές με κίνητρα και ερεθίσματα για να ανακαλύψουν την ιστορία της Ελλάδας και των Ελλήνων, την ιστορία μας.

Η πληροφόρηση, η ευαισθητοποίηση και η ενεργοποίηση των μαθητών στα ιστορικά αυτά ορόσημα, η προώθηση της ιδέας του διαπολιτισμικού διαλόγου, η ανάπτυξη της συνεργασίας, της κριτικής σκέψης, των δημιουργικών ικανοτήτων των μαθητών, της προσωπικότητάς τους, είναι μέριμνα της Παιδείας.

Η Επανάσταση του 1821 ήταν ένας καθολικός αγώνας, που απέδειξε ότι η πίστη στην ελευθερία, η αγωνιστικότητα και η ισχυρή θέληση ενός λαού, μπορούν να αλλάξουν την ιστορική του μοίρα, ακόμα και μετά από 400 χρόνια σκλαβιάς.

Οι Ελληνίδες και οι Έλληνες κατόρθωσαν να αποτινάξουν τον ξένο ζυγό, να αποκτήσουν εθνική ανεξαρτησία και να δημιουργήσουν ένα ελεύθερο και ανεξάρτητο κράτος.

Σε μια έντονα συμβολική χρονιά, η Ελληνική Επανάσταση και τα μηνύματά της διακένονται στο χώρο και τον χρόνο, στο παγκόσμιο περιβάλλον και υπογραμμίζουν την ιστορία που γράφτηκε, την ιστορία που γράφεται και την ιστορία που θα γραφτεί πάνω στις αρχές και τις αξίες της Εθνικής μας Παλιγγενεσίας.

Σας ευχαριστώ πολύ

Ζέττα Μ. Μακρή
Υφυπουργός Παιδείας & Θρησκευμάτων

Ἡ Ἱερά Πατριαρχική καί Σταυροπηγιακή Μονή Χρυσοπηγῆς κατά τήν Ἐπανάσταση τοῦ 1821

Μοναχὴ Θεομνήστη
Ἰ. Μονὴ Χρυσοπηγῆς

Ἡ Ἱερά Μονή Χρυσοπηγῆς ἰδρύθηκε, ὅπως μαρτυροῦν οἱ πηγές, τὸν τελευταῖο αἰῶνα τῆς Βενετοκρατίας στὰ Χανιά, γύρω στὰ 1560/70.

Ὅταν τὸ 1645 οἱ Ὀθωμανοὶ κατέλαβαν τὰ Χανιά, ἡ Μονὴ ἐρήμωσε καὶ ἔμεινε γιὰ μικρὸ διάστημα ἀκατοίκητη, ὅμως δὲν καταστράφηκε. Σὲ αὐτὸ συνηγορεῖ καὶ τὸ γεγονός ὅτι τὸ 1654 ὁ πρῶτος Μητροπολίτης Κρήτης κατὰ τὴν τουρκοκρατία, Νεόφυτος Πατελλάρος, παραχώρησε τὴ Μονὴ στό Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, γιὰ νὰ τὴν διαφυλάξει καὶ νὰ τὴν κατοχυρώσει, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἡ Μονὴ ἔγινε πατριαρχικὸ σταυροπήγιο, ἀξία τὴν ὁποία διατηρεῖ μέχρι σήμερα.

Ἡ σχετικὰ εἰρηνικὴ περίοδος τῆς πρώιμης τουρκοκρατίας στὴν Κρήτη καὶ τὸ κύρος τοῦ Σταυροπηγίου ἐπέτρεψαν στὴν Μονὴ Χρυσοπηγῆς νὰ ἀποκτήσει κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ 18ου αἰῶνα μεγάλη πνευματικὴ ἀλλά καὶ ὑλικὴ ἀνθησιον. Ὅπως μαρτυρεῖ ὁ Κώδικας τῆς Μονῆς, ἓνα ἱστορικὸ ἔγγραφο πού καταγράφει τὴν ἱστορία τῆς Μονῆς κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους καὶ ἀντικατοπτρίζει τίς ἱστορικὲς συνθήκες τῆς ἐποχῆς, τὴν περίοδο μέχρι τίς παραμονές τῆς Ἐπανάστασης ἡ Χρυσοπηγὴ βρισκόταν στὴ μεγαλύτερη εὐημερία της: «εἰς τὴν καλιωτέραν κατάστασιν καὶ εὐτυχίαν». Τὸ μοναστήρι ἦταν σημεῖο ἀναφορᾶς γιὰ τὸν ὑπόδουλο λαό, πηγὴ πνευματικοῦ ἀνεφοδιασμοῦ καὶ ἐθνικῆς αὐτογνωσίας.

Τὸ ἔτος 1780 σηματοδοτεῖ τὸ πέρασμα ἀπὸ τὴν «καλιωτέρα κατάστασιν» σὲ μεγάλη ἀναταραχὴ. Ἡ τουρκικὴ τρομοκρατία, ξεπερνώντας κάθε προηγούμενο τὴν περίοδο πού ἀκολούθησε, δημιούργησε συνθήκες ἀπερίγραπτου κινδύνου καὶ ὀδύνης γιὰ ὅλο τὸ χριστιανικὸ πληθυσμὸ καὶ γιὰ τὰ μοναστήρια τῆς Κρήτης.

Ὁ Κώδικας μᾶς πληροφορεῖ ὅτι οἱ ἀβάστακτοι φόροι, οἱ ἀγγαρεῖες, τὰ πρόστιμα καὶ ἡ ἀναγκαστικὴ φιλοξενία τῶν διερχομένων Τούρκων ἔφεραν τὴ Μονὴ σὲ οἰκονομικὴ ἐξάντληση. Ἡ θέση της στὴν πεδιάδα τῶν Χανίων τὴν καθιστοῦσε κέντρο δράσης γιὰ τοὺς γενίτσαρους πού κατοικοῦσαν μέσα καὶ ἔξω ἀπὸ τὴν πόλη καὶ γιὰ ἐκείνους πού ἔρχονταν κι ἔφευγαν ἀπ' αὐτήν. Οἱ δολοφονίες Χριστιανῶν, μέσα καὶ ἔξω ἀπὸ τὴ Μονή, ἀλλὰ καὶ Τούρκων μεταξύ τους ἔγιναν καθημερινὰ περιστατικά. Χαρακτηριστικὸ εἶναι ὅτι σὲ διάστημα πέντε ἐτῶν φονεύτηκαν ἀπὸ τοὺς γενίτσαρους τρεῖς ἠγούμενοί τῆς Χρυσοπηγῆς.

Ὁ ἱστορικὸς Βασίλειος Ψιλάκης ἀφηγεῖται στὴν Ἱστορία του ὅτι λίγα χρόνια πρὶν τὴν Ἐπανάσταση τοῦ 1821 ἄτακτοι γενίτσαροι, «ξεκουκούλωτοι», ὅπως χαρακτηριζόταν, ὄρμησαν μέσα στὴ Μονὴ τὴν Κυριακὴ τοῦ Πάσχα, ἐνῶ οἱ πατέρες ἔτρωγαν στὴν αὐλὴ μετὰ τὸν Ἑσπερινὸ τῆς Ἀγάπης καὶ τοὺς ἔσφαξαν. Ἀπὸ τὴν τραγικὴ ἐκείνη σφαγὴ διέφυγαν, κατὰ τὴ μαρτυρία του, μικρὰ παιδιὰ ἀκόμη, μαθητὲς στό διδασκαλεῖο τῆς Μονῆς, ὁ πατέρας του καὶ ὁ μετέπειτα ὀπλαρχηγὸς τῆς Κρητικῆς Ἐπανάστασης, Βασίλειος Χάλης, ὁ ὁποῖος ὀρκίστηκε νὰ μὴν πεθάνει χωρὶς νὰ ἀγωνιστεῖ γιὰ τὰ δίκαια τῆς πατρίδας του.

Ἡ περίοδος ἀπὸ τὸ 1750 μέχρι τίς παραμονές τῆς Ἐπα-

Τὸ Καθολικὸ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς - Χρυσοπηγῆς
Ἔργο Ἰ. Μονῆς Χρυσοπηγῆς

νάστασης τοῦ 1821 χαρακτηρίζεται ὡς ἐποχὴ ἀχαλίωτου γενίτσαρισμοῦ καὶ σκληρῆς δοκιμασίας τοῦ κρητικῶν λαοῦ. Ἀπὸ ξένους περιηγητὲς καὶ ἄλλες μαρτυρίες γνωρίζουμε ἀναρίθμητα περιστατικά πού περιγράφουν τίς βιαιότητες, τίς ληστείες καὶ τὰ ἐγκλήματα πού διέπρατταν οἱ γενίτσαροι σὲ βάρος τῶν Χριστιανῶν. Εἰδικὰ τὰ μοναστήρια ἦταν ἀναγκασμένα νὰ καταβάλλουν βαρῦτατους φόρους καὶ ἔκτακτες εισφορές μὲ πλούσια δῶρα καὶ καθημερινές φιλοξενίες στοὺς Τούρκους ἀξιωματούχους, ὡς ἀπαραίτητη προϋπόθεση γιὰ τὴν ἐπιβίωσή τους.

Τὸ ἔτος 1821, στίς προεπαναστατικὲς συνελεύσεις τοῦ Ἀπριλίου στὴν Παναγία τὴ Θυμιανὴ στὰ Σφακιά, ἔλαβε μέρος, ἀνάμεσα σὲ ἄλλους κληρικούς καὶ ἠγούμενους κρητικῶν μοναστηριῶν, ὁ ἠγούμενος τῆς Χρυσοπηγῆς Ἀνθίμος Κατζηφάρης. Ἐκεῖ, ἀφοῦ ἐπικαλέστηκαν τὸν παντοδύναμο Θεό, ὅλοι μαζί ἀποφάσισαν νὰ κηρύξουν τὴν ἐπανάσταση γιὰ νὰ σωθοῦν ἀπὸ τὴν ἐξόντωση πού ἀπειλοῦσε τοὺς ἴδιους, τοὺς ἀδελφούς τους Χριστιανούς, τὰ παιδιὰ τους: «Οὗτοι, ἐπικαλεσθέντες τὴν παντοδυναμίαν τοῦ Θεοῦ, συναπεφάσισαν νὰ ἐπαναστατήσωσι διὰ νὰ ὑπερασπίσωσι τὴν ἐπαπειλουμένην ἐξόντωση ἐαυτῶν, τῶν ἀδελφῶν των Χριστιανῶν καὶ τῶν τέκνων των...».

Μὲ τὴν ἔκρηξη τῆς Ἐπανάστασης, τὸ 1821, ἡ ἐκδικητικὴ μανία τῶν Τούρκων ξέσπασε σὲ βάρος τῶν ὑπόδουλων Ἑλλήνων σὲ ὅλη τὴν ἔκτασή τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας.

Ἡ ἀρχὴ τοῦ ἀγῶνα σηματοδοτήθηκε καὶ σφραγίστηκε ἀπὸ τὴ θυσία τοῦ Ἐθνομάρτυρα Πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ Ε', ὁ ὁποῖος παραδειγματικὰ κρεμάστηκε στὴν κεντρικὴ πύλη τοῦ Πατριαρχείου. Ἡ Μονὴ Χρυσοπηγῆς συνδέεται ἱστορικὰ καὶ πνευματικὰ μὲ τὸν Ἐθνομάρτυρα Πατριάρχη, ἅγιο Γρηγόριο Ε', ὁ ὁποῖος κατὰ τὸ πρῶτο ἔτος τῆς Πατριαρχίας του, τὸ 1797, ἐξέδωσε σιγίλλιο πού ἐπικυρώνει καὶ διαφυλάσσει τὰ δίκαιά της ὡς Πατριαρχικῆς καὶ Σταυροπηγιακῆς Μονῆς. Τὸ σιγίλλιο φέρει τὴν ὑπογραφή του καὶ φυλάσσεται στὴ Μονή. Στὴ μνήμη τοῦ Ἐθνομάρτυρα Πατριάρχου ὑπάρ-

χει παρεκκλήσι μέσα στὸν βράχο τῶν θεμελίων τοῦ νέου Καθολικοῦ τῆς Μεταμόρφωσης.

Στὴν Κρήτη, στὰ μέσα τοῦ Μαΐου 1821, συνέλαβαν τὸν Ἐπίσκοπο Κισιάμου Μελχισεδέκ Δεσποτάκη, τὸν βασάνισαν, τὸν διαπόμπευσαν γυμνὸ στὰ σοκάκια τῶν Χανίων καὶ τέλος τὸν κρέμασαν στὸν πλάτανο τῆς πλατείας Σπλάντζιας, στίς 19 Μαΐου 1821, ἡμέρα τῆς Ἀναλήψεως. Στὰ μέσα τοῦ Ἰουνίου, ἐνῶ εἶχε πλέον ξεκινήσει ἡ Ἐπανάσταση καὶ στὴν Κρήτη, φυλάκισαν τὸν Ἐπίσκοπο Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου Καλλίνικο, ὁ ὁποῖος ὑπέκυψε ἀπὸ τίς κακουχίες στὴ φυλακὴ ἓνα χρόνο ἀργότερα. Στίς 23 Ἰουνίου τοῦ 1821, στὸν Ναὸ τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ, στό Ἡράκλειο, διαδραματίστηκε ἡ μεγαλύτερη σφαγὴ στὴν Κρήτη. Φονεύτηκε τότε ὁ Μητροπολίτης Κρήτης Γεράσιμος μὲ δεκατρεῖς πιστολιές, μάρτυρικὸ τέλος εἶχαν καὶ οἱ ἐπίσκοποι Κνωσοῦ Νεόφυτος, Χερρονήσου Ἰωακείμ, Διουπόλεως Καλλίνικος καὶ Σπείας Ζαχαρίας, πλῆθος ἱερέων, μοναχῶν καὶ ἄμαχου πληθυσμοῦ. Ἡ σφαγὴ αὐτὴ ἔμεινε στὴν ἱστορία ὡς «ὁ μεγάλος ἀρμπεντές». Τοὺς ἁγίους αὐτοὺς μάρτυρες τῆς πίστεως μας ἀγιοκατέταξε τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο τὸ 2000. Τὸν ἴδιο χρόνο τὸ μοναστήρι μας ἀφιέρωσε ἓνα σπηλαιῶδες παρεκκλήσι στὴ μνήμη τους.

Μέσα στὴ λαίλαπα τῆς καταστροφικῆς ὀργῆς τῶν Ὀθωμανῶν κατακτητῶν πού ἀκολούθησε τὴν Ἐπανάσταση, ἡ Μονὴ Χρυσοπηγῆς, στὴν πεδιάδα τῶν Χανίων, βρέθηκε στό ἐπίκεντρο τῶν πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων καὶ χρησιμοποιήθηκε περιστασιακὰ ὡς ὄχυρό τῶν Χριστιανῶν. Ὁ ἠγούμενος καὶ οἱ πατέρες τῆς Μονῆς συμμετείχαν ἐνεργὰ στίς πολεμικὲς ἐπιχειρήσεις.

Στίς 16 Ἰουνίου 1821, ἡ Χρυσοπηγὴ πυρπολήθηκε ἀπὸ τοὺς Τούρκους. Ὅπως διαβάζουμε στίς πηγές οἱ ἐπιδρομεῖς χωρὶς ἔκδοσης εὐσπλαχνίας ἔκαψαν τὸ μοναστήρι

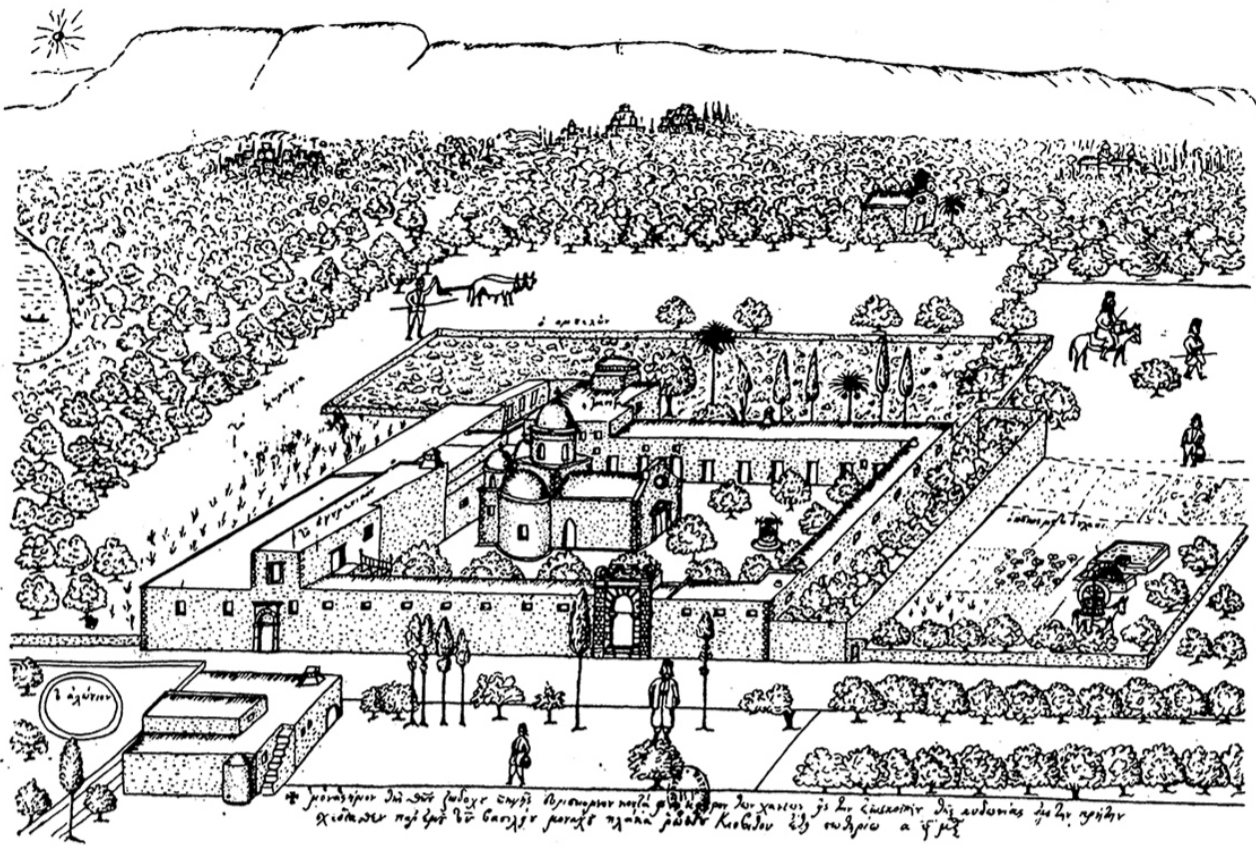

FIG. 72 — VEDUTA DEL MONASTERO DELLA * CHRISOPIGHJ — BASILIO PLACA, 1745.

Ἡ Μονή Χρυσοπηγῆς τό 1745
Ἔργο τοῦ περιηγητῆ Βασιλείου Μπάρσκι

καί τό λεπλάττισαν: «ἐξελθόντες ἐκ τῶν Χανίων οἱ ἐχθροὶ ἔκαυσαν οἱ ἄσπλαγχνοι τὸ ἱερὸν μοναστήριον τῆς Χρυσοπηγῆς, ἀρπάσαντες καὶ ὅσα εὔρον μικρὰ σκευῆ». Τὴν ἴδια τύχη εἶχαν ὁ Ἅγιος Ἐλευθέριος, μετόχι τῆς Χρυσοπηγῆς, καί τὰ ἄλλα μοναστήρια τῶν Χανίων.

Ἄλλοι ἢ κινητὴ περιουσία, τὰ χωράφια καὶ οἱ ἀμπελώνες τῆς Μονῆς λεπλάττηκαν καὶ ἐρμηώθηκαν, ἐνῶ τὰ ἐλαιόδεντρα χρησιμοποιοῦντο γιὰ ξυλεία καὶ οἰκοδομικά ὑλικά ἀπὸ τὸν τουρκικὸ πληθυσμὸ τῶν Χανίων. Οἱ ἐναπομείναντες πατέρες ἀναγκάστηκαν νὰ τὴν ἐγκαταλείψουν. Τὴν κατάστασιν τῶν ἐκδιωγμένων πατέρων τῆς Μονῆς περιγράφει ὁ Κώδικας, παρουσιάζοντάς τους νὰ ὑπομένουν πλῆθος δεινῶν, περιφερόμενοι ἀπὸ τόπο σὲ τόπο, ἀπάτριδες καὶ πάμπτωχοι...

Σύμφωνα μὲ τὴ σχετικὴ μαρτυρία τοῦ Κώδικα: «Ὅσα δὲ δεινὰ ἐδοκιμάζομεν καθ' ὅλους τοὺς χρόνους τῆς ἀποστασίας, μεταβαίνοντες ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, ἀπάτριδες ὄντες, καὶ πάμπτωχοι, ἵνα μόνην τὴν ζωὴν διασώσωμεν, ὡς δυσπερίληπτα, ἀποσιωπῶνται. Κατὰ

τὴν ἀρχὴν τῆς ἀποστασίας πάντα τὰ κοιντὰ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς ἡμῶν πράγματα ἤρπασαν οἱ τούρκοι, καὶ πάντα τὰ οἰκήματα καὶ τὰς ἐκκλησίας κατέκαυσαν· τὰ δὲ ἀκνηντὰ ἦσαν εἰς αὐτοὺς ἔρμαιον καὶ κατασπάραγμα καθόλους τοὺς χρόνους τῆς ἀποστασίας· ὅθεν τὰ περισσότερα ἐλεόδενδρα σχεδὸν ὡς δύομισι χιλιάδες ριζόθεν κόπτοντες ἔκεον ὡς ἀπλὰ ξύλα εἰς χανία, καὶ πολλῶν οἰκοδομῶν κεκαυμένων, τοὺς τοίχους κρημνίζοντες, τὰς γωνιακὰς πέτρας εἰς τὰ χανία πρὸς χρῆσιν τῶν μετεκόμισαν» (Κώδικας, φ. 6ν.).

Μετά τὴν Ἐπανάστασιν, οἱ πρῶτοι μοναχοὶ ἐπέστρεψαν εἰς τὴν Χρυσοπηγὴν, καὶ ἔτσι «ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐσυνάζοντο οἱ ἀδελφοὶ εἰς τὸ Μοναστήριον» (Κώδικας, φ. 6ν. σημ.). Ὅμως ἡ Μονή ἦταν ἐξ ὀλοκλήρου κατεστραμμένη. Στὸν Κώδικα μὲ μεγάλη παραστατικότητα περιγράφεται ἡ «ἄμετρον λύπην» καὶ ἡ πίκρα τῶν μοναχῶν πού βρίσκουν τὰ κτήρια ἐρειπωμένα, τὴν κάποτε πλούσια γῆ κέρσα καὶ ἄγονη, τὸν τόπο ἔρημο. «Παρελθούσης δὲ τῆς τρικυμίας, ἐπανελθόντες εἰς τὴν πατρίδα, εὔρομεν τὰ ἄξια θρήνους, μὲ ἄμετρον ἡμῶν λύπην, καὶ πικροῦ κλαυθμοῦ ἐρείπια τῶν οἰκοδομῶν· καὶ τὴν πρότερον ἀπὸ ἐλαιόδενδρα σκεπασμένην πλουσίαν

Ὁ Κώδικας τῆς Χρυσοπηγῆς (19ος αἰ.)

γῆν, γυμνὴν καὶ ἐστεριμένην ἀπὸ ταῦτα, ἐν τ' αὐτῷ καὶ κέρσον...», ἀναφέρεται χαρακτηριστικὰ στὸν Κώδικα (Κώδικας, φ. 6ν.).

Οἱ πατέρες τότε ἔμειναν εἰς τὴν Μονήν τοῦ Ἁγίου Ἐλευθερίου. Ἐκεῖ ἐγκαταστάθηκε ἡ ἔδρα τοῦ ἡγουμένου γιὰ τὸ διάστημα 1826-1848. Κατὰ τὴ μαρτυρία τοῦ Ἀγγλοπεριηγητῆ Robert Pashley, ὁ ὁποῖος ἐπισκέφθηκε τὸν Ἅγιο Ἐλευθέριο τὸ 1834, «τὸ κυρίως Μοναστήριον, ἡ Μονή τῆς Ἁγίας Χρυσοπηγῆς, εἶχε πρὸ πολλοῦ ἐρημωθεῖ», ἐνῶ ἡ μοναστικὴ κοινότητα τοῦ Ἁγίου Ἐλευθερίου ἀποτελοῦνταν τότε ἀπὸ τὸν ἡγούμενον καὶ πέντε μοναχοὺς.

Στὸν χειρόγραφο κώδικα Διάφορα πάθη τῆς Κρήτης διαβάζομεν: «Ἐπιτα ἀπὸ τόσοις φόβους, τρόμοις, κινδύνους καὶ τζερεμέδες, ἔρχεσθε καὶ ἡ ἐπανάστασιν τοῦ 21. Καὶ διεσπάρισαν οἱ καλόγεροι τῆς Μονῆς ἐνθε κακίνθε, ἄλλοι εἰς τὰ βουνά, καὶ ἄλλοι εἰς τὴν ἀλοδαπέην, ἀπὸ τῆς πινάλης καὶ γυμνοί. Καὶ μετὰ τὸ πέρας τῆς ἐπανάστασεως, ἤρχισαν νὰ σινάζωνται, καὶ ἀποκατασταθένται εἰς Ἅγιον Ἐλευθέριον, καὶ ἐκεῖ ἐποίησαν τὸ Ἡγουμένιον ἐπὶ ὀλόκληρα ἔτη 19. ἰδέ Μονή ἦτον κατανάλωμα πυρός».

Ἡ Μονή Χρυσοπηγῆς κατοικήθηκε ξανά μετὰ τὴν Ἐπανάστασιν, τὸ ἔτος 1838. Μέσα εἰς τὰς πολυτάραχες ἱστορικὰς συνθήκας τῶν χρόνων πού ἀκολούθησαν ἡ Χρυσοπηγὴ συνεχίζει μέχρι καὶ τῆς ἡμέρας μας τὴ μακραίωνη παράδοσιν τῆς λατρείας, τῆς προσευχῆς καὶ τῆς προσφορᾶς. Ἀκολουθώντας τὴν αἰματοβαμμένη ἱστορία τοῦ τόπου, τὸ μοναστήριον τῆς Χρυσοπηγῆς, ὅπως καὶ τὰ ἄλλα μνημεῖα τῆς πίστεως μας, μαρτυρεῖ τὸ ἥθος καὶ τὴ δύναμιν τῆς θυσίας καὶ τῶν ἀγώνων τῶν προγόνων μας καὶ διαμνύει τὸ ἱερὸν χρέος ὅλων ἐμᾶς πού παραλάβομε ἐλεύθερον τὴν ὀρθόδοξον πίστιν καὶ τὴν πατρίδα «ἀπ' τὰ κόκαλα βγαλμένη τῶν Ἑλλήνων τὰ ἱερά...».

Ἀπὸ τὴν ομιλία τῆς ἀδελφῆς Θεομνήστῆς (φωτ. Γ. Χαϊρέτῆς)

Στη Μονή Αγίου Πνεύματος Κισσού & στη Μονή Πρέβελη 200 χρόνια μετά*

Οι μαθήτριες: **Ι. Γερμανάκη, Χ. Κουμαντάκη, Κ. Σένκα, Ελ. Στρατιδάκη, Μ. Χλιαουτάκη**

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

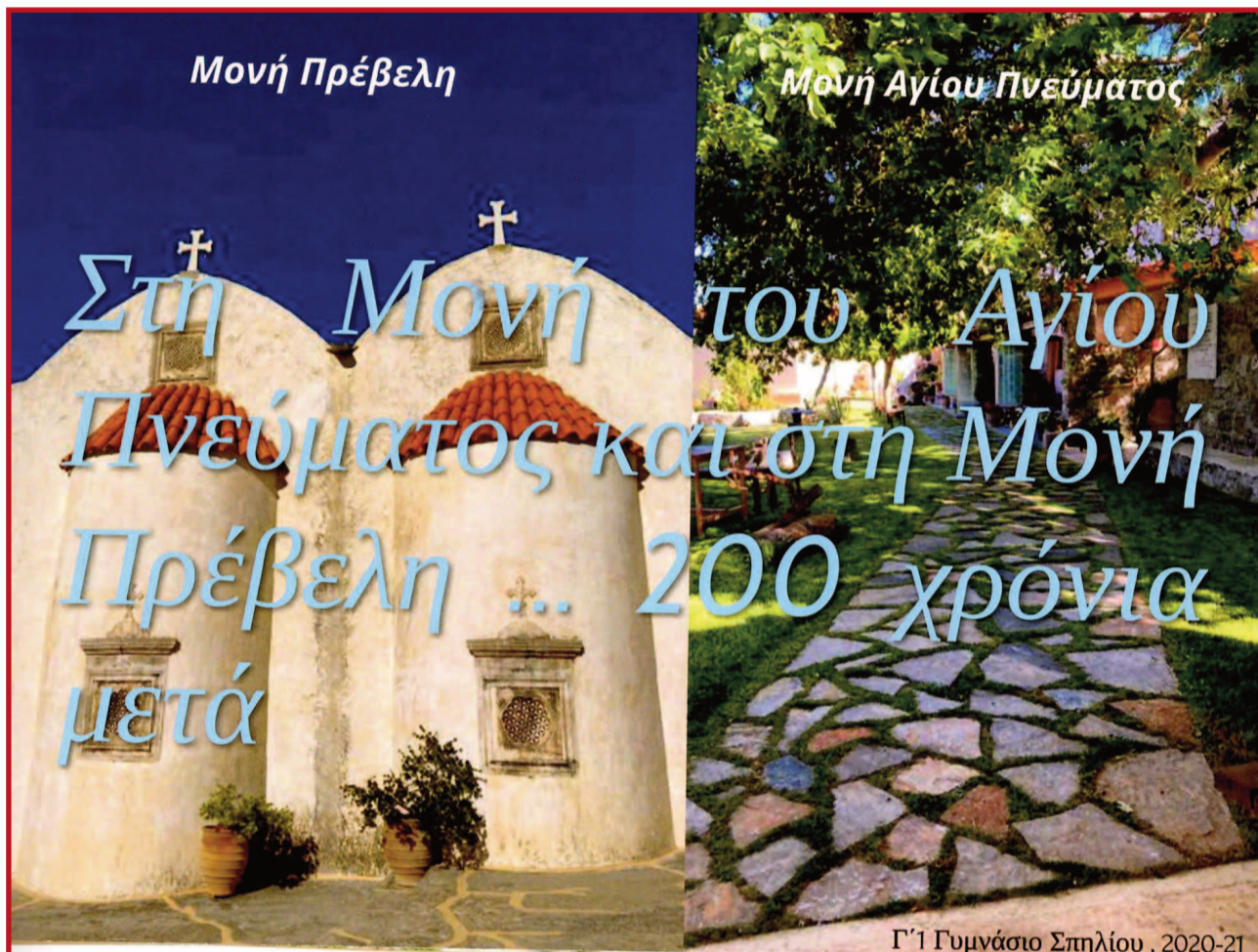
10 Μαΐου 2021: Μαθητές και καθηγητές μουνδιασμένοι επιστρέφουμε στο σχολείο. Οι μαθήτριες του Γ1 ζητούν επίμονα να ολοκληρώσουμε το πρόγραμμα «Στη Μονή του Αγίου Πνεύματος και στη Μονή Πρέβελη...200 χρόνια μετά». Ζητούμε τη βοήθεια του κου Τσουρδαλάκη αντιδήμαρχου Παιδείας του Δήμου Αγίου Βασιλείου. Το ΚΤΕΛ Χανίων-Ρεθύμνου συμπαραστάτης μας, αναλαμβάνει με ένα συμβολικό ποσό να μας μεταφέρει στις δύο διδακτικές επισκέψεις. 14 Μαΐου 2021 ο Ηγούμενος του Πρέβελη Ιάκωβος Λυκάκης μας υποδέχεται στη Μονή. Μας ξεναγεί ο ίδιος σε όλους τους χώρους του μοναστηριού. Μοναδική εμπειρία ζωής για εμάς που καταγόμαστε από την περιοχή κι έχουμε επισκεφτεί πολλές φορές τη Μονή. 21 Μαΐου

2021 ο Ηγούμενος του Αγίου Πνεύματος Βαρθολομαίος Ξερουδάκης μας φιλοξενεί στο μοναστήρι. Απαντά σε όλες τις ερωτήσεις των παιδιών και μας δίνει φωτογραφικό υλικό για την εργασία μας. Ιούνιος 2021: Τα μαθήματα συνεχίζονται. Βγαίνουν τα αποτελέσματα. Ακολουθούν οι πανελλήνιες. Λίγες μέρες μετά η ομάδα βρίσκεται ξανά μαζί. Η ομάδα μας δουλεύει καθημερινά και στην εργασία μας καταγράφουμε όσα είδαμε και όσα ακούσαμε. Το αποτέλεσμα αυτής της δουλειάς θα σας παρουσιάσουν σήμερα.

ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΣΤΗΝ ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΡΕΒΕΛΗΣ

Η αρχή της εργασίας μας ήταν η επίσκεψη στην Μονή Πρέβελη όπου μάθαμε πολλές ενδιαφέρουσες πληροφορίες. Η Μονή πήρε το όνομα της από τον Ιάκωβο Πρέβελη. Το μοναστήρι αποτελείται από δύο κύρια κτηριακά συγκροτήματα και από πολλά μετόχια και εξωκκλήσια. Αρχικά η μονή είναι ένας δίκλιτος ναός. Το αριστερό κλίτος ήταν αφιερωμένο στη Θεοτόκο και το δεξί στον Άγιο Ιωάννη τον Θεολόγο. Στην συνέχεια βλέπουμε τον Τίμιο Σταυρό που είναι θαυματουργός γιατί κάθε φορά που κάποιος κατακτητής τον έπαιρνε ως λεία, γυρνούσε πάντα πίσω στην Μονή. Επίσης, το ότι είναι θαυματουργός οφείλεται και στα θαύματα που είχε πραγματοποιήσει ιδιαίτερα για αυτά των οφθαλμικών παθήσεων. Εκεί οφείλεται και η έκφραση «Άμε στου Πρέβελη να σου σύρουν τον Τίμιο Σταυρό να βρεις την Υγεία σου». Κατά τη διάρκεια της ξεναγήσής μας είδαμε κάποιες μοναδικές εικόνες της Παναγίας και του Αγίου Ιωάννη του Θεολόγου. Η πιο ιδιαίτερης αξίας και αισθητικής εικόνα ήταν της αποκάλυψης του Αγίου Ιωάννη του Θεολόγου, που αναπαριστά την «Νέα Ιερουσαλήμ» μετά τη Δευτέρα παρουσία, όπως την είδε ο Άγιος Ιωάννης.

Στη συνέχεια μας πήγε σε μέρη τα οποία δεν είναι προσβάσιμα για όλους. Πήγαμε σε ένα παρεκκλήσι που είναι αφιερωμένο στην Αγία Αναστασία τη Ρωμαία. Έπειτα επισκεφτήκαμε το οστεοφυλάκιο όπου υπάρχουν πολλά λείψανα Αγίων. Μετά πήγαμε στο δωμάτιο τις φιλικής εταιρίας όπου συγκεντρώνονταν οι

Γ'1 Γυμνάσιο Σπηλίου, 2020-21

Η επετειακή έκδοση του Γυμνασίου Σπηλίου

Ο χώρος συνεδριάσεων των οπλαρχηγών στην Ιερά Μονή Πρέβελης

φιλικό και έβγαζαν τις αποφάσεις τους. Άξιο προσοχής είναι οι καρέκλες οι οποίες είναι όλες διαφορετικές, στο σχήμα, στο χρώμα και στο υλικό. Είχαν μόνο ένα μπράτσο γιατί οι Κρητικοί μοναχοί και αγωνιστές, από την μια μεριά τις παραδοσιακής κρητικής βράκας είχαν τα όπλα τους και έτσι μπορούσαν να κάθονται με άνεση. Εδώ βλέπουμε το κελί του ηγούμενου, το οποίο είχε μόνο τα απαραίτητα, ένα κρεβάτι, ένα καναπέ και δύο καρέκλες. Πάνω από το κρεβάτι υπήρχε και ένα κομποσκοίνι. Επίσης υπήρχε και το νεκρο-

κρέβατο γιατί ο μοναχός πρέπει να συνηθίζει στην ιδέα του θανάτου. Στη συνέχεια, επισκεφτήκαμε την αίθουσα με τους σταυρούς από διαφορετικές χώρες. Είναι όλοι διαφορετικοί μεταξύ τους και εντυπωσιακοί. Έπειτα, επισκεφτήκαμε το φουρνόσπιτο που έφτιαχναν τα ψωμιά τους οι μοναχοί, και εδώ υπάρχουν κάποια σκεύη για το φούρνισμα.

Επίσης, είχε γυριστεί η γνωστή ταινία «Το νησί των γενναίων». Επίσης, επισκεφθήκαμε το μουσείο της Μονής όπου σώζεται ένας σημαντικός αριθμός από φορητές εικόνες. Ένα από τα σημαντικότερα κειμήλιά του ήταν ο Κώδικας του Ιερού Μοναστηριού Αγίου Πνεύματος.

Λίγο πριν τον αποχαιρετήσουμε πήραμε μια σύννευξη από τον ηγούμενο Βαρθολομαίο Ξερουδάκη και μας έδωσε κάποιες σοφές απαντήσεις που είναι ενδιαφέρον να τις ακούσετε.

Πρώτον: Η σχέση του Αγίου Πνεύματος με τη Μονή Πρέβελη είναι μια αδελφική σχέση. Εκτός αυτού η Μονή Πρέβελη χρηματοδοτούσε την Μονή Αγίου Πνεύματος. Δεύτερον: Το μοναστήρι του Αγίου Πνεύματος παίζει πολύ σημαντικό ιστορικό ρόλο για το Νομό Ρεθύμνου. Γιατί αυτός ο τόπος είναι ένας τόπος μαρτυρικός, προσφοράς, μαθήσεως αλλά και εκπαιδεύσεως. Τρίτον: Αφού ρωτήσαμε τον ηγούμενο τι τον έκανε να αγαπήσει το Μοναστήρι και να ασχοληθεί με αυτό μας απάντησε ότι πριν από 13 χρόνια του ζητήθηκε να αναλάβει το μοναστήρι με όρεξη και χαρά αποδέχτηκε την πρόταση. Τέλος, μας έδωσε μια συμβουλή αποχαιρετώντας μας. Μας παρότρυνε να προσπληθούμε στον στόχο μας και να επενδύουμε σε αυτόν και να μην ακούμε τα αρνητικά σχόλια των άλλων. Επίσης, μας είπε να αγαπάμε την πατρίδα μας και να μαθαίνουμε για αυτήν.

Λεπτομέρεια από το μνημείο των σφαγιασθέντων μοναχών της Ιεράς Μονής Αγίου Πνεύματος Κισσού στις 15/6/1821

ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΣΤΗΝ ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΓΙΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ ΚΙΣΣΟΥ

Η Μονή του Αγίου Πνεύματος Κισσού

Ακολούθησε η επίσκεψη μας στη Μονή του Αγίου Πνεύματος. Ακολουθούν κάποιες ιστορικές πληροφορίες για την Μονή αυτή. Το 1821 καταστράφηκε το μοναστήρι και έσφαξαν τους πέντε Πατέρες. Το Μοναστήρι παρέμεινε κατεστραμμένο μέχρι το 1836. Έπειτα ο Νικόδημος Σουμπασάκης, ο οποίος είχε καταγωγή από τον Ανώγειο και ήταν φιλομαθής και λόγιος, ξανά έκτισε το Μοναστήρι με εράνους και δημιούργησε ακόμα ένα τμήμα στο μοναστήρι, την Σχολή. Στην Σχολή εκείνη έμεναν οι μαθητές, οικότροφοι και διδάσκονταν χρησιμοποιώντας την αλληλοδιδασκτική μέθοδο. Εκεί μάθαιναν επίσης τα παιδιά γεωργικές τε-

χνες. Από το 1890 μεσουρανούσε στο Σχολαρχείο του Αγίου Πνεύματος και με τα χρόνια εξελίχθηκε σε Ακαδημία. Το 1912 λειτούργησε ως Δημοτικό σχολείο και το 1940 σταμάτησε να λειτουργεί, διότι κτίστηκαν σχολεία και στα υπόλοιπα χωριά. Το πρώτο σημαντικό ιστορικό γεγονός ήταν το ολοκαύτωμα του Μοναστηριού και η σφαγή των πέντε Πατέρων στις 15 Ιουνίου του 1821. Στις 15 Ιουνίου ως αντίποινα για την ανατρεπτική δράση της σχολής και την προστασία που παρείχε στους επαναστατημένους, η Μονή πυρπολείται από Τουρκικό απόσπασμα και σφαγιάζονται όλοι οι μοναχοί, πέντε κατά παράδοση,

οι οποίοι και

ετάφησαν στον περίβολο ανατολικά του Ιερού Βήματος. Από τη φοβερή καταστροφή σώθηκε με πολύ σοβαρές ζημιές μόνο το δίκλιτο καθολικό του Αγίου Πνεύματος και του Αγίου Νικολάου. Από την ολοκαύτωση της έως και το 1836 η Ι.Μ του Αγίου Πνεύματος παρέμεινε «Άμορφος σωρός ερειπίων και τέφρας». Το δεύτερο εξίσου σημαντικό συμβάν ήταν η μάχη των Τραχιλών το 1868. Στον περιβάλλοντα χώρο της Μονής υπάρχει ένα μνημείο πεσόντων προς τιμήν των διακοσίων εθελοντών αγωνιστών που έπεσαν ηρωικά πολεμώντας τους Τούρκους στις 5 Δεκεμβρίου του 1868. Ήταν το στρατιωτικό σώμα του Δημήτριου Πετροπουλάκη που ήρθαν στην Κρήτη με σκοπό να βοηθήσουν τους επαναστατημένους Κρητικούς.

ΣΤΗ ΜΟΝΗ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΣΤΗ ΜΟΝΗ ΠΡΕΒΕΛΗ 200 ΧΡΟΝΙΑ ΜΕΤΑ...

Σας ευχαριστούμε πολύ για την πρόσκληση και είμαστε πολύ χαρούμενες που βρισκόμαστε εδώ σήμερα. Η αλήθεια είναι πως πρόκειται για μια επιτυχία βασισμένη όχι μόνο στη δική μας θέληση και προσπάθεια αλλά και στα άτομα που συναναστραφήκαμε κατά την διάρκεια αυτής της εργασίας. Όλα ξεκίνησαν σε μια εποχή δύσκολη για όλους εμάς. Μας δόθηκε η ευκαιρία να ασχοληθούμε με το Άγιο Πνεύμα και τη Μονή Πρέβελι κατά

Η ομάδα του Γυμνασίου Σπηλίου με τη δ/τριας τους Δ. Τσικιντίδου

την διάρκεια της 2ης καραντίνας. Αρχίσαμε να βρίσκουμε πληροφορίες

από το διαδίκτυο για να χτίσουμε μια βάση. Από τη στιγμή που ξεκινήσαμε ξανά τα δια ζώσης μαθήματα, έπειτα από πολλή προσπάθεια των καθηγητών μας κανονίστηκε επίσκεψη στο Πρέβελι. Εκεί δεχτήκαμε μια πολύ θερμή φιλοξενία από τους μοναχούς που βρίσκονταν στο μοναστήρι. Είχαμε την ευκαιρία να δούμε από κοντά τον θαυματούργο Τίμιο Σταυρό, την Μονή που είναι ένας εντυπωσιακός δίκλιτος ναός, κάποιες ιδιαίτερες εικόνες, το δωμάτιο που συγκεντρώνονταν οι φιλικοί, το

κελί του Ηγούμενου, το φουρνόσπιτο, την αίθουσα με τους σταυρούς και το μουσείο της Μονής, χάρη στον Ηγούμενο Ιάκωβο Λυκάκη, μιας και όλα αυτά δεν είναι προσβάσιμα στο ευρύ κοινό. Μετά από λίγες ημέρες, πραγματοποιήθηκε η δεύτερη μας επίσκεψη στο Μοναστήρι του Αγίου Πνεύματος. Προς μεγάλη μας τιμή, μας υποδέχθηκε θερμά ο Ηγούμενος Βαρθολομαίος Ξερυδάκης. Μας ξενάγησε τόσο στον εξωτερικό όσο και στον εσωτερικό χώρο της

Μονής. Θαυμάσαμε τον καλοφτιαγμένο πράσινο κήπο, το μνημείο των 5 πατέρων που σφαγιάστηκαν στις 15 Ιουνίου του 1821 και το μνημείο των 200 εθελοντών αγωνιστών από τη Μάνη. Τέλος, αφού περιηγηθήκαμε στον εσωτερικό χώρο του Μοναστηριού, πήραμε συνέντευξη από τον Πατέρα Βαρθολομαίο, ο οποίος μας έλυσε πολλές απο-

ρίες, απαντώντας στα ερωτήματά μας. Όλα όμως πραγματοποιήθηκαν με πολύ μεράκι και ευχαρίστηση και ο κύριος παράγοντας που συνέβαλε στην ολοκλήρωση αυτής της εργασίας ήταν η δύναμη της θέλησης. Απαραίτητες προϋποθέσεις για να πραγματοποιηθούν οι συγκεκριμένες επισκέψεις ήταν α) Η οργάνωση των επισκέψεων από την διεύθυνση του σχολείου μας, β) Η αμέριστη συμπαράσταση των καθηγητών που μας επέβλεπαν και γ) Η συλλογική προσπάθεια απ' όλους τους συμμαθητές μας. Ευχόμαστε η εργασία μας αυτή να αποτελέσει αφορμή και για ανάλογες δράσεις που αφορούν την τοπική μας ιστορία!

Σας ευχαριστούμε

Υπεύθυνες καθηγήτριες: Ι. Τζιτζικά, Δ. Τσικιντίδου, Μ. Λαζαράκη, Εμμ. Πάγκαλος.

*** Εισήγηση του Γυμνασίου Σπηλίου στη Μαθητική Διημερίδα 11 & 12/12/2021 στην Ιερά Μονή Αγίας Κυριακής**

Η γυναίκα στην Ελληνική Επανάσταση του 1821*

Οι μαθήτριες: Ε. Ζούπα, Ελ. Θεοδοσάκη, Δημ. Μουσουράκη, Ε. Ναναδάκη, Αρ. Πατρικάκη

Παρά τις δύσκολες συνθήκες που βιώνουμε λόγω της πανδημίας τον τελευταίο χρόνο και στα σχολεία μας, συνεχίζοντας την ετήσια σχολική παράδοση, εκδώσαμε ημερολόγιο για το έτος 2021 με τίτλο : «*Η γυναίκα στην Ελληνική Επανάσταση του 1821*». Καθώς συμπληρώνονται 200 χρόνια από την έναρξη της Ελληνικής Επανάστασης και με αφορμή τον γενικότερο προβληματισμό των νέων για τη σχέση των δύο φύλων, το ημερολόγιο είναι αφιερωμένο στον σημαντικά ενεργό αλλά και ταυτόχρονα αποσιωπημένο ρόλο των Ελληνίδων γυναικών που συνέβαλαν στην επίτευξη του εγχειρήματος της συγκρότησης ανεξάρτητου ελληνικού κράτους.

Πρόκειται για έναν αγώνα που συνδέθηκε στενά με την παρουσία ανδρών-αγωνιστών. Ωστόσο, σε καμία περίπτωση, δεν πρέπει να παραβλεφθεί και η συμμετοχή των γυναικών στο μείζον αυτό ιστορικό γεγονός. Με το απαράμιλλο θάρρος τους, την αξιοθαύμαστη γενναιότητα, τις περιπέτειες και τις θυσίες τους αποτελούν αξιόπιστα σύμβολα δυναμισμού και πατριωτισμού και συνεχίζουν να εμπνέουν σε εθνικά κρίσιμες περιόδους.

Η συμμετοχή των γυναικών στην Ελληνική Επανάσταση παρέμεινε άγνωστη επί πολλά χρόνια, καθώς οι ιστορικοί που ασχολήθηκαν με την περίοδο αυτή της ελληνικής ιστορίας παραγνώρισαν ή αγνόησαν εντελώς τη συμβολή των γυναικών, ενώ προτίμησαν να επικεντρωθούν κυρίως στην εικόνα ανδρών-αγωνιστών. Ωστόσο, οι γυναίκες συμμετείχαν ενεργά στην Ελληνική Επανάσταση, όχι μόνο υποστηρίζοντας ηθικά και υλικά τους αγωνιστές άντρες των οικογενειών τους, αλλά συμμετέχοντας και οι ίδιες συχνά στις μάχες. Πολλές νεαρές κοπέλες, μάλιστα, φόρεσαν αντρικά ρούχα και πολέμησαν δίπλα στα αδέρφια τους ή τους αγαπημένους τους, χωρίς να γίνονται πάντα αποδεκτές από τους άντρες.

Μετά το τέλος της Επανάστασης η συμβολή των γυναικών σε αυτήν ξεχάστηκε και στο νεοσύστατο Ελληνικό κράτος αποκλείστηκαν από τα πολιτικά δικαιώματα που αναγνωρίστηκαν στους άνδρες, ενώ δεν λάμβαναν ούτε την ίδια εκπαίδευση με αυτούς ούτε είχαν τις ίδιες δυνατότητες επαγγελματικής δραστηριοποίησης. Με τη λήξη του εθνικοαπελευθερωτικού Αγώνα οι γυναίκες στην Ελλάδα βρέθηκαν αναγκασμένες να συνεχίζουν να παλεύουν σε ένα δικό τους αγώνα για την αναγνώριση των πολιτικών, κοινωνικών και νομικών δικαιωμάτων τους. Αυτές οι γυναίκες του Αγώνα ήταν πάρα πολλές!

ΜΑΝΤΩ ΜΑΥΡΟΓΕΝΟΥΣ

Η Μαντώ Μαυρογένους, μια γυναίκα που θυσίασε για την πατρίδα, την οποία λάτρευε περισσότερο από το καθετί, την περιουσία, τα νιάτα, τον έρωτά της αλλά και την ίδια της τελικά τη ζωή. Καταγόμενη από εύπορη οικογένεια υπήρξε εξέχουσα μορφή της Ελληνικής Επανάστασης. Πρωτοστάτησε στην εξέγερση των κατοίκων της Μυκόνου εναντίον των Τούρκων. Με πλοία εξοπλισμένα με δικά της έξοδα, καταδίωξε τους πειρατές που λυμαίνονταν τις Κυκλάδες (1822) και στη συ-

1° ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΧΑΝΙΩΝ

Μαντώ Μαυρογένους (1796-1840)

Εξέχουσα μορφή της Ελληνικής Επανάστασης. Γεννήθηκε στην Τεργέστη το 1796 από εύπορη ελληνική οικογένεια. Επηρεασμένη από την εποχή του Διαφωτισμού σπούδασε αρχαία ελληνική φιλοσοφία και ιστορία και μιλούσε άπταιστα Γαλλικά, Ιταλικά και Τουρκικά. Ο πατέρας της, Νικόλαος Μαυρογένους, ασχολείτο με το εμπόριο. Ήταν, επίσης, μέλος της Φιλικής Εταιρείας, κάτι που ακολούθησε ενεργά εκείνη από το 1820.

Με το ξέσπασμα της Ελληνικής Επανάστασης έφυγε από την Τήνο, όπου είχε εγκατασταθεί η οικογένειά της και κατέφυγε στη Μύκονο. Εκεί πρωτοστάτησε στην εξέγερση των κατοίκων του νησιού εναντίον των Τούρκων. Δεν δίστασε να θυσιάσει μέχρι και το τελευταίο της χρυσό νόμισμα για τον εξοπλισμό του στόλου αλλά και τη δημιουργία τμήματος πεζικού. Με πλοία εξοπλισμένα με δικά της έξοδα, καταδίωξε τους πειρατές που λυμαίνονταν τις Κυκλάδες (1822) και στη συνέχεια πολέμησε στο Πήλιο, στη Φθιώτιδα και στη Λιβαδειά. Γνώστης της γαλλικής γλώσσας, συνέταξε συγκινητική έκκληση προς τις γυναίκες της Γαλλίας, ζητώντας τη συμπαράστασή τους στον πληθυσμό της Ελλάδας. Έτσι, σύντομα το όνομά της έγινε θρύλος στους ευρωπαϊκούς φιλελληνικούς κύκλους και η προσωπογραφία της τυπώθηκε και κυκλοφόρησε το 1827 σε όλη την Ευρώπη.

«Οι Έλληνες, γεννημένοι να είναι ελεύθεροι, θα οφείλουν την ανεξαρτησία τους μόνο στον εαυτό τους. Επομένως, δεν ζητώ από την παρέμβασή σας να αναγκάσετε τους συμπατριώτες σας να μας βοηθήσουν. Αλλά μόνο για να αλλάξουν την ιδέα της αποστολής βοήθειας στους εχθρούς μας. Ο πόλεμος εξαπλώνει τον τρομερό θάνατο...»

Απόσπασμα από την επιστολή της Μαντούς στις γυναίκες του Παρισιού.

Ο Γάλλος Ruybaud γράφει για τη Μαντώ που γνώρισε το 1821: «Η φιλοπατρία σε όλη της την καθαρότητα, χωρίς ίχνος ιδιοτέλειας, η απόλυτη αυτοθυσία, η πιο συγκινητική απρονοησία για το προσωπικό μέλλον. Μου έλεγε η Μαντώ: «Δε με νοιάζει τι θα γίνει αν είναι να ελευθερωθεί η πατρίδα μου. Όταν θα έχω χρησιμοποιήσει όλα όσα μπορώ να διαθέσω για την ιερή υπόθεση της ελευθερίας, θα τρέξω στο στρατόπεδο των Ελλήνων για να τους ενθαρρύνω με την απόφασή μου να πεθάνω, αν χρειαστεί, για την ελευθερία.»

Ιανουάριος 2021

ΠΑ	ΣΑ	ΚΥ	ΔΕ	ΤΡ	ΤΕ	ΠΕ	ΠΑ	ΣΑ	ΚΥ	ΔΕ	ΤΡ	ΤΕ	ΠΕ	ΠΑ	ΣΑ	ΚΥ	ΔΕ	ΤΡ	ΤΕ	ΠΕ	ΠΑ	ΣΑ	ΚΥ							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31

νέχεια πολέμησε στο Πήλιο, στη Φθιώτιδα και στη Λιβαδειά. Γνώστης της γαλλικής γλώσσας, συνέταξε συγκινητική έκκληση προς τις γυναίκες της, ζητώντας τη συμπαράστασή τους στον πληθυσμό της Ελλάδας. Έτσι σύντομα το όνομά της έγινε θρύλος στους ευρωπαϊκούς φιλελληνικούς κύκλους και η προσωπογραφία της τυπώθηκε και κυκλοφόρησε το 1827 σε όλη την Ευρώπη.

«Οι Έλληνες, γεννημένοι να είναι ελεύθεροι, θα οφείλουν την ανεξαρτησία τους μόνο στον εαυτό τους. Επομένως, δεν ζητώ από την παρέμβασή σας να αναγκάσετε τους συμπατριώτες σας να μας βοηθήσουν. Αλλά μόνο για να αλλάξουν την ιδέα της αποστολής βοήθειας στους εχθρούς μας. Ο πόλεμος εξαπλώνει τον τρομερό θάνατο...» Απόσπασμα από την επιστολή της Μαντούς στις γυναίκες του Παρισιού.

Την εποχή εκείνη η Μαυρογένους γνώρισε τον Αλέξανδρο Υψηλάντη με τον οποίον και αρραβωνιάστηκε σε σύντομο χρονικό διάστημα. Αλλά τον Μάιο του ίδιου χρόνου, το σπίτι της κάπκε τελείως και η περιουσία εκλάπη. Ο αρραβώνας διαλύθηκε με εντολή του Ιωάννη Κωλέττη, γιατί πολλοί ισχυροί πολιτικοί είδαν την

Από την εισήγηση των μαθητριών του 1ου ΓΕΛ Χανίων με την καθηγήτριά τους Μ. Βερνάδου (φωτ. Γ. Χαϊρέτης)

νιστές, μέλη της Φιλικής Εταιρείας και εξέχουσες προσωπικότητες εκείνης της εποχής ζητώντας βοήθεια και πληροφορίες για λογαριασμό του συζύγου της.

Η **Δόμνα Βισβίζη** συμμετείχε ενεργά στην Ελληνική Επανάσταση παίρνοντας μέρος μαζί με τον άνδρα της, Χατζή Αντώνη Βισβίζη, στις θαλάσσιες επιχειρήσεις του Αγώνα στο Άγιο Όρος, στη Λέσβο και στη Σάμο. Μετά το θάνατο του άνδρα της, η Δόμνα Βισβίζη ανέλαβε η ίδια τη διοίκηση του πλοίου και συνέχισε τη δράση της στην περιοχή της Εύβοιας. Εξόπλιζε και συντηρούσε το πλοίο της «Καλομοίρα» με δικά της χρήματα για τρία χρόνια. Μετά το τέλος του Αγώνα, της παραχωρήθηκε μία μικρή σύνταξη. Πέθανε στον Πειραιά.

1° ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΧΑΝΙΩΝ

Μαριγώ Ζαραφοπούλα

Γεννήθηκε στα Ταταύλα της Κωνσταντινούπολης όπου και κατοικούσε. Συνέβαλε στη Φιλική Εταιρεία και, όταν ο Ασημάκης Θεοδώρας πρόδωσε τα μυστικά της οργάνωσης στις οθωμανικές αρχές, ανέλαβε, χρησιμοποιώντας τις γνωριμίες της με διάφορους αξιωματικούς, να πληροφορηθεί λεπτομέρειες για το συμβάν, αποστολή την οποία έφερε εις πέρας. Παράλληλα, χρησιμοποιώντας τις ίδιες γνωριμίες καθώς και τη σημαντική της περιουσία, πέτυχε την δραπετεύση των γιων του Πετρόμπεη Μαυρομιχάλη, που διέμεναν στην Κωνσταντινούπολη ως αιχμάλωτοι. Όταν αποκαλύφθηκε η συμμετοχή της ίδιας αλλά και του εμπόρου αδελφού της, Χατζήβασηλη, στη Φιλική Εταιρεία, γνώρισε διώξεις ενώ ο αδελφός της καρατομήθηκε στις 23 Απριλίου του 1821. Τελικά, μετά από μεγάλες ταλαιπωρίες, η Ζαραφοπούλα κατάφερε να μεταβεί στην Ύδρα της επαναστατημένης Ελλάδας, κομίζοντας μαζί της μεγάλο χρηματικό ποσό το οποίο διέθεσε για τις ανάγκες της Επανάστασης.

Στην Πελοπόννησο, χρησιμοποιήθηκε από τους Κολοκοτρώνη και Υψηλάντη ως κατάσκοπος εντός της Τριπολιτσάς και του Ναυπλίου. Τα επόμενα χρόνια, χρηματοδότησε την εκστρατεία του Φαβιέρου στην Κάρυστο καθώς και την αντίστοιχη του Χατζημυχάλη Νταλιάνη στην Κρήτη. Μεσοσύσης της Επανάστασης, παντρεύτηκε τον αξιωματικό Γεώργιο ή Θεόδωρο Στεφάνου ο οποίος σκοτώθηκε μαχόμενος, αποκτώντας μαζί του δύο παιδιά. Πέθανε άπορη μετά το 1865, έτος κατά το οποίο αιτήθηκε σύνταξη από την Επιτροπή Εκδουλεύσεων.

Την προσφορά της Ζαραφοπούλας στην Επανάσταση, πιστοποιήσαν με σχετικά έγγραφα αρκετοί σημαντικοί οπλαρχηγοί όπως οι Γενναίος Κολοκοτρώνης, Χατζηχρήστος, Νικηταράς κ.ά.

Οκτώβριος 2021

Π	Α	Σ	Α	Κ	Υ	Δ	Τ	Ρ	Τ	Ε	Π	Α	Σ	Α	Κ	Υ	Δ	Τ	Ρ	Τ	Ε	Π	Α	Σ	Α	Κ	Υ			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31

Η **Μαριγώ Ζαραφοπούλα**, ενίσχυσε τον επαναστατικό αγώνα χρησιμοποιώντας τις γνωριμίες και τη σημαντική της περιουσία. Πέθανε άπορη μετά το 1865, έτος κατά το οποίο αιτήθηκε σύνταξη από την Επιτροπή Εκδουλεύσεων. Την προσφορά της Ζαραφοπούλας στην επανάσταση, πιστοποιήσαν με σχετικά έγγραφα αρκετοί σημαντικοί οπλαρχηγοί, όπως οι Γενναίος Κολοκοτρώνης, Χατζηχρήστος, Νικηταράς κ.ά.

Η **Ελένη Βάσου**, στις μάχες που έδινε ο σύζυγός της, ο στρατηγός Μαυροβουνιώτης Βάσσης, ήταν νοσοκόμα και γραμματέας. Τον βοήθησε στην λύση της πολιορκίας της Καρύστου και κράταγε την αλληλογραφία του με τον Κιουταχί, ενώ ήταν η κύρια σύμβουλός του σε όλες τις σημαντικές διαπραγματεύσεις.

Εκτός, όμως, από τις γυναίκες τα ονόματα των οποίων γνωρίζουμε, υπήρξαν και χιλιάδες άλλες ανώνυμες που συμμετείχαν με διάφορους τρόπους στην Επανάσταση. Αυτές οι παραδοσιακές γυναίκες υπηρέτησαν την Πατρίδα με την έντονη έμμεση παρουσία τους, περιορισμένες στο ρόλο της γυναίκας της εποχής, πιστές στις κοινωνικές αξίες και αφοσιωμένες στον άνδρα, στη θρησκεία, στη μετάδοση των ελληνικών αξιών και ιδανικών, στα παιδιά τους. Συνέβαλαν κατά τρόπο αξιοθαύμαστο στην έναρξη, στη διεξαγωγή και στην έκβαση του Αγώνα αλλά και στη διατήρηση του Ελληνισμού. Ως άμαχος πληθυσμός ήρθαν αντιμέτωπες με την πείνα, την αιχμαλωσία, τη σκλαβιά, τον βιασμό και τον θάνατο. Κι αν μην ξεχάσουμε, τέλος, την Ελληνίδα μάνα που ανάθρεψε και γαλούχησε τις γενιές των ηρώων.

1° ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΧΑΝΙΩΝ

Απλές γυναίκες του αγώνα

Ενώ οι γυναίκες ηγετικές μορφές, επώνυμες και ανώνυμες, είναι σχετικά περιορισμένες, οι ηρωικές μορφές των απλών γυναικών του λαού είναι αναρίθμητες. Αυτές οι παραδοσιακές γυναίκες, υπηρέτησαν με ένα ιδιαίτερο τρόπο την Πατρίδα: με την έντονη έμμεση παρουσία, περιορισμένες στο ρόλο της γυναίκας της εποχής, πιστές στις κοινωνικές αξίες και αφοσιωμένες στον άνδρα, στη θρησκεία, στη μετάδοση των ελληνικών αξιών και ιδανικών, στα παιδιά τους. Συνέβαλαν έτσι κατά τρόπο αξιοθαύμαστο στην έναρξη, στη διεξαγωγή και στην έκβαση του Αγώνα αλλά και στη διατήρηση του Ελληνισμού.

Γυναίκες του λαού με μεγάλες και ευγενικές καρδιές, που αιμάνονται στα Ψάρια και πλύνονται στη θάλασσα ή καταφεύγουν στο Παλαιόκαστρο για να γίνουν παρανόμιμα της φυλής.

Γυναίκες που εμμένουν στις αρχές τους, ζουν τα γεγονότα και δρουν, θυσιάζονται για να μη γίνουν σκλάβες, αυτοκτονούν, συμπαραστέκονται και εμπνέουν τους πολεμιστές, τους νοσηλεύουν, τους θεραπεύουν, τους παρακαλούν ως τραυματίες, τρέφουν τους νέους πολεμιστές.

Γυναίκες που στέκονται δίπλα στον πολεμιστή άνδρα και εξάπτουν το σθένος του με προτροπές και παρακλήσεις, όπως στο Μεσολογί.

«δεν τις θαρραίνει ο πόλεμος», λέγει ο Σολωμός, «αλλ' έγινε πνοή τους κι εμπόδισμα δεν είναι, στις κορασίδες να τραγουδούν, και στα παιδιά να παίζουν».

Γυναίκες δωκόμενες, που γεμίζονται με τα παιδιά τους, μίχονται στις φλόγες, στα πηγάδια, στη λίμνη ή χύνουν το μαχαίρι στα στήθη τους για να μη συλληφθούν αιχμάλωτες και προδοθεί ο Αγώνας.

Γυναίκες...

Οι Ζουκιάτισσες, Ary Scheffer, 1827

«Οι ελεύθερες πολιορκημένες»

Γυναίκες, όπως οι Πελοποννήσιες, αλλά και οι Μεσολογγίτισσες. Οι «ελεύθερες πολιορκημένες», οι οποίες σε όλη τη διάρκεια της μακράς πολιορκίας του προπυργίου της δυτικής Ελλάδας βοήθησαν με κάθε τρόπο στην άμυνα: μεταφορά υλικών για τα οχυρωματικά έργα, περίθαλψη των ασθενών και τραυματιών. Όχι μόνο δε δειλίασαν, αλλά αντίθετα εμπύχωναν τους μαχητές και τους παρακινούσαν να αγωνιστούν ως το τέλος. Όταν αποφασίζεται η ηρωική έξοδος (10 Απριλίου 1826), μετά το φοβερό λιμό, ακολουθούν με αντρική ενδυμασία, κρατώντας από το ένα χέρι το σπαθί και από το άλλο το μωρό τους, ενώ οι άοπλες μπήκαν στη μέση της φάλαγγας μαζί με τα παιδιά τους, για να μη συλληφθούν αιχμάλωτες και για να μην προδοθεί ο Αγώνας.

1° ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΧΑΝΙΩΝ

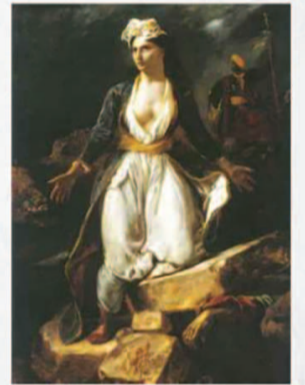
ΜΕΣΟΛΟΓΙΤΙΣΣΕΣ

Αξιοθαύμαστο θάρρος έδειξαν και οι Μεσολογγίτισσες «Ελεύθερες Πολιορκημένες», οι οποίες, σε όλη τη διάρκεια της μακράς πολιορκίας του προπυργίου της Δυτικής Ελλάδας, βοήθησαν με κάθε τρόπο στην άμυνα, στην μεταφορά υλικών για τα οχυρωματικά έργα, στην περίθαλψη των ασθενών και τραυματιών.

Από ό,τι ξέρουμε, από τις τόσες ηρωίδες λίγα ονόματα διέσωσε η ιστορία για τις ηρωικές πράξεις τους.

Οι Μεσολογγίτισσες όχι μόνο δε δειλίασαν, αλλά αντίθετα εμπύχωναν τους μαχητές και τους παρακινούσαν να αγωνιστούν ως το τέλος. Όταν αποφασίζεται η ηρωική έξοδος (10 Απριλίου 1826), μετά το φοβερό λιμό, ακολουθούν πολλές γυναίκες με αντρική ενδυμασία, κρατώντας από το ένα χέρι το σπαθί και από το άλλο το μωρό τους, ενώ οι άοπλες μπήκαν στη μέση της φάλαγγας μαζί με τα παιδιά τους. Αυτές οι γυναίκες είχαν την ίδια φρικτή τύχη, όπως και οι άνδρες της Εξόδου, κατά τη γνωστή φοβερή σύγχυση που επικράτησε, και όσες κατάφεραν να γυρίσουν στην πόλη αυτοκτόνησαν, σφαγιάστηκαν ή αιχμαλωτίστηκαν.

Μια από τις γυναίκες του Μεσολογίου ήταν και η **Αλεφάντ**. Κάτω από την αντρική της ενδυμασία κρυβόταν μια ψυχή που αφήφούσε τους κινδύνους, τις κακουχίες και τις στερήσεις. Εκτός από αγωνίστρια, ήταν σύζυγος και μητέρα. Ο σύζυγός της σκοτώθηκε το Μάιο του '21 και νεαρά τότε η Αλεφάντ έμεινε χήρα με μια μικρή κόρη. Όταν έγινε η έξοδος, συνελήφθη μαζί με την κόρη της και για πολλά χρόνια είχε μαρτυρική ζωή.

Η Ελλάδα στα ερείπια του Μεσολογίου, Eugène Delacroix

Ιούλιος 2021

Π	Α	Σ	Α	Κ	Υ	Δ	Τ	Ρ	Τ	Ε	Π	Α	Σ	Α	Κ	Υ	Δ	Τ	Ρ	Τ	Ε	Π	Α	Σ	Α	Κ	Υ			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31

Ο Διονύσιος Σολωμός σε ένα από τα κορυφαία έργα του, τους Ελεύθερους Πολιορκημένους κάνει ιδιαίτερη αναφορά στο ψυχικό σθένος και το μεγαλείο των γυναικών του Μεσολογίου:

«Ίδού, αυτές οι γυναίκες φέρνονται θαυμαστά· αυτές είναι μεγαλόψυχες, και λένε ότι μαθαίνουν από μας· δε δειλιάζουν, μολονότι τους επάρθηκε η ελπίδα που είχαν να γεννήσουν τέκνα για τη δόξα και για την ευτυχία. Εμείς λοιπόν μπορούμε να μάθουμε απ' αυτές και να τες λατρεύουμε έως την ύστερην ώρα.»

(Δ. Σολωμός, «Ελεύθεροι πολιορκημένοι, Σχεδιάγραμμα Β')

Όλες τους γυναίκες που εμμένουν στις αρχές τους, ζουν τα γεγονότα και δρουν, θυσιάζονται για να μη γίνουν σκλάβες, αυτοκτονούν, συμπαραστέκονται και εμπνέουν τους πολεμιστές, τους νοσηλεύουν, τους θεραπεύουν, τους περιποιούνται σαν τραυματίες, τρέφουν τους νέους πολεμιστές.

Γυναίκες...

γνωστές και άγνωστες μα πρόδρομοι της ελευθερίας όλες τους. Η προσφορά τους αυτή στηρίζει ακόμα το δικαίωμα της γυναίκας για ισότιμη συμμετοχή στα αγαθά της κοινωνίας.

Υπεύθυνες καθηγήτριες:

Ευθυμάκην Κυριακή, Καρτσωνάκην Ελένη, Βερνάδου Μαρία

* **Εισήγηση του 1ου ΓΕΛ Χανίων στη Μαθητική Διημερίδα 11 & 12/12/2021 στην Ιερά Μονή Αγίας Κυριακής**

ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΣΠΗΛΙΟΥ

Η Ευανθία Καϊρη (1799-1866) μέσα από μια επετειακή σχολική έκδοση*

Οι μαθητές: Στ. Τσιχλάκης, Τ. Σερβάκη, Δ.Γκιουζελάκη, Αν. Μπαλλίου

Σκοπός της παρούσας μας εισήγησης είναι να δείξουμε μέσα από το ξεφύλλισμα των σελίδων της ετήσιας σχολικής μας έκδοσης μια γυναικεία μορφή της Επανάστασης του '21, η οποία έθεσε στην υπηρεσία του Απελευθερωτικού Αγώνα του Έθνους της ό,τι πολυτιμότερο της δώρισε ο Θεός, τη γραφίδα της.

Με τον τρόπο αυτό το Σχολικό μας Ημερολόγιο φιλοδοξεί να αναδείξει και μία άλλη πτυχή του ηρωϊσμού των Ελλήνων του 1821, η οποία όμως δεν φαίνεται να υπολείπεται σε ανδρεία και τόλμη. Πρόκειται, για την ελληνίδα λόγια **Ευανθία Καϊρη**, την αδελφή του Θεόφιλου Καϊρη, γνωστή ως η «εξ Άνδρου Ευανθία». Για το σχολείο μας η «εξ Άνδρου Ευανθία» είναι αναμφίβολα η δέκατη μούσα της αρχαιοελληνικής παράδοσης, όχι μόνο γιατί μέσα από τη γραφίδα της ανέδειξε την **πατριωτική δραματογραφία** αλλά πρωτίστως για το ελληνικό γυναικείο *ἦθος* που ενσάρκωνε.

Το Γυμνάσιο Αλικιανού, συμμετέχοντας στους επετειακούς εορτασμούς της χώρας μας για τα 200 χρόνια από την επανάσταση του '21, της αφιέρωσε:

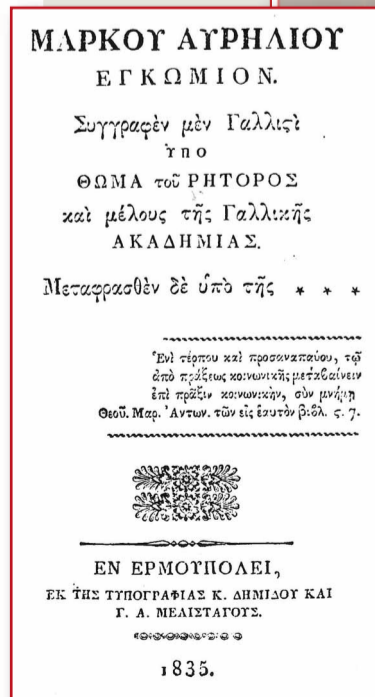
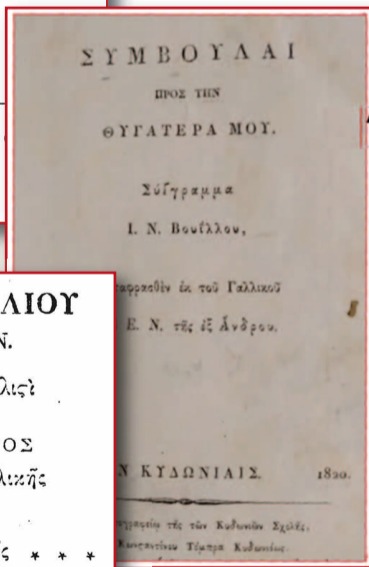
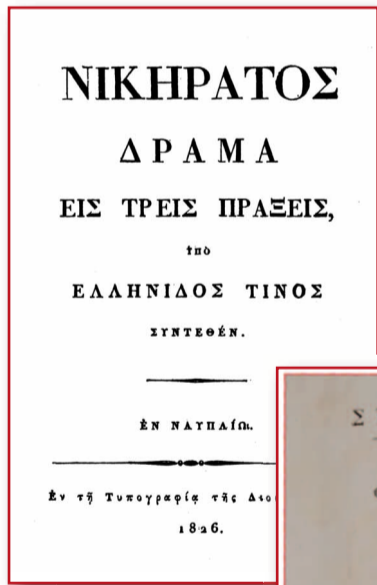
- α) Τη μαθητική του ταινία: «**Φίλοι της Ελλάδος**», εμπνεόμενη από την επιστολή που η Ευανθία είχε συντάξει προς τις Φιλελληνίδες του Εξωτερικού και
- β) Το 10^ο κατά σειρά Σχολικό του Ημερολόγιο.

Η ΣΕΜΝΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΥΑΝΘΙΑΣ

Η Ευανθία Καϊρη υπήρξε τόσο σεμνή, ώστε ούτε φωτογραφία της μας άφησε, αλλά ούτε καν την ίδια της την υπογραφή. Ενδεικτικό της γυναικείας σεμνότητάς της υπήρξε το γεγονός ότι δεν επισκέφθηκε ποτέ την ξύλινη παράγκα της Σύρου, που φιλοξενούσε το θεατρικό της έργο «*Νικήρατος*» για να το δει επί σκηνής, παρότι γνώριζε τεράστια επιτυχία. Όλα τα έργα της Ευανθίας έχουν δύο κοινά χαρακτηριστικά: α) απευθύνονται στο γυναικείο κοινό και β) είναι ανώνυμα. Η Ευανθία υπέγραφε τα έργα της συνήθως ως **Ε. Ν.** (= «Ευανθία του Νικολάου», το όνομα του πατέρα της) ή **με τρεις αστερίσκους** (***) . Ακόμη και αυτή την επιστολή προς τις Φιλελληνίδες του Εξωτερικού την υπογράφει «**Α. Ν. η Συντάκτης**», προτάσσοντας το όνομα του νησιού της Άνδρου, αντί για το Ευανθία. Μόνο την πρώτη της επιστολή προς τον Κοραή, την οποία γράφει σε ηλικία μόλις 15 χρονών, υπογράφει ως «**Ευανθία η εξ Άνδρου**».

Εμείς τυχαία στο πλαίσιο της έρευνάς μας για την Καϊρη ανακαλύψαμε ένα αντίτυπο βιβλίου της που φέρει την υπογραφή της και 141 χρόνια μετά την πρώτη εκείνη δημοσίευσή της την αναδημοσιεύουμε.

Όσον αφορά τη φωτογραφία της, που χρησιμοποιούμε στο εξώφυλλο της έκδοσής μας, φι-

λοτεχνήθηκε από τη συμμαθήτριά μας Χρυσή Σκεπασιανού για τις ανάγκες της παρούσας μαθητικής μας έκδοσης. Αποτελεί φανταστική αναπαράσταση της Ευανθίας Καϊρη, βασιζόμενη όμως σε εικόνα που μας διέσωσε Γάλλος περιηγητής, ο οποίος επισκέφθηκε το νησί της Άνδρου το 1821, με τίτλο: «*Γυναίκες της νήσου Άνδρου*».

Υποθέτουμε πως κάπως έτσι θα πρέπει να ήταν «η εξ Άνδρου Ευανθία», αν και θα μπορούσε να είναι «*Το Ελληνικό κορίτσι του 1821*», του ομώνυμου πίνακα του Αυστριακού ζωγράφου Γιόχαν Έντερ, καθώς σύμφωνα με τις πηγές η Ευανθία υπήρξε φημισμένη καλλονή την οποία ζητούσαν σε γάμο άρχοντες και ηγεμόνες της εποχής, αλλά εκείνη αρνούταν τις εν λόγω προτάσεις.

ΟΣΟΙ ΤΗΝ ΓΝΩΡΙΣΑΝ

Ο μήνας Ιανουάριος του Σχολικού μας Ημερολογίου αναφέρεται στη μαρτυρία του γάλλου φιλέλληνα **Αμβροσίου Διδότου** για την Ευανθία. Στο τυπογραφείο του Διδότου στη Γαλλία συναντιόνταν οι γάλλοι Φιλέλληνες της εποχής. Ο γάλλος αυτός τυπογράφος το 1817 επισκέφθηκε τις Κυδωνίες της Μικράς Ασίας, το σημερινό Αϊβαλί, όπου λειτουργούσε η περίφημη σχολή των Κυδωνιών με δ/ντη τον αδελφό της Ευανθίας, Θεόφιλο. Αυτός είχε πάρει μαζί του τη δεκατριάχρονη αδελφή του και εδώ την μύπησε στα Ελληνικά γράμματα. Η Ευανθία έμεινε στις Κυδωνίες δίπλα στον αδελφό της εννέα (9) ολόκληρα χρόνια.

Ο γάλλος αυτός φιλέλληνας μας διηγείται, λοιπόν, για την Ευανθία που γνώρισε τα εξής: «*Η θελκτική Ευανθία ήτο προηγμένη τοσοῦτον κατὰ την παιδείαν, ὥστε κατενόει κάλλιστα τας υψηλάς φιλοσοφικὰς θεωρίας, τας ὁποίας ἐδίδασκεν ὁ ἀδελφός της, καὶ πᾶσαν την λοιπὴν ἀνωτέραν διδασκαλίαν, ὅτι ὠμίλει ἀπαισίτως την γαλλικὴν καὶ ἰταλικὴν καὶ την καθαρωτέραν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν, καὶ ὅτι ἐδιδάσκετο παρά του ἀδελφοῦ της ἀνωτέρα μαθηματικά, την θεωρίαν των υπερβατικῶν συναρτήσεων καὶ τας κωνικὰς τομάς του Νεύτωνος. Τis ποτὲ θα ηδύνατο να υποπιεῦση, ὅτι εἰς την ἀγνωστον σχεδόν ταύτην πόλιν της Ασίας μία μικρά καὶ ἀθλία οἰκία θα περιέκλειε κόρην με τόσην ἐξαιρετικὴν μόρφωσιν;»*

Ο Φεβρουάριος αναφέρεται στη μαρτυρία μίας άλλης Ελληνίδας λογίας του 19^{ου} αιώνα της **Έλενας Γκίκα**, γνωστής με το φιλολογικό ψευδώνυμο Δώρα Ιστρίας (Dora d'Istria), η οποία αποκαλεί την Ευανθία «*λογίαν ἄμα καὶ ὠραιαν*», θεωρώντας πως η Ευανθία άνηκε στην εξευρωπαϊσμένη αριστοκρατία των νησιών μας, η οποία διατηρούσε τις βενετικές παραδόσεις, ήθη και έθιμα.

Από το συγγραφικό έργο της Ευανθίας Καϊρη

Το περίφημο Γυμνάσιο στις Κυδωνίες (= Αϊβαλί). Στις Κυδωνίες η Ευανθία έζησε από το 1812 έως το 1821, όταν Γυμνασιάρχης ήταν ο αδελφός της.

Ο «ΣΕΒΑΣΜΙΟΣ ΠΑΤΗΡ ΤΗΣ»

Ο Μάρτιος & ο Απρίλιος του σχολικού μας Ημερολογίου αναφέρονται στην αλληλογραφία της 15χρονης Ευανθίας με τον Αδαμάντιο Κοραή, φίλου του αδελφού της Θεόφιλου. Στην επιστολή της εκείνη η Ευανθία αποκαλεί τον Κοραή **«Σεβασμιο πατέρα»** και εκείνος της αποκρίνεται με το **«Φιλτάτη θυγατήρ Ευανθία»**. Εκείνη του ζητεί να της αποστείλει γαλλικά βιβλία για να τα μεταφράσει στα ελληνικά, για να μπορέσει να ωφεληθεί κατά τη δύναμή της το γένος της. Εκείνος όχι μόνο θα της στείλει τα βιβλία που αιτήθηκε, αλλά και δύο συμβουλές, που έμελλαν να καθορίσουν την μετέπειτα στάση της.

α) *«Σπούδασε, φίλον θυγάριον, να κατασταθής ομοία της γυναικός, την οποία εξήτει ο Σολομών· σπούδασε, αν ερωτά τις εις το εξής, ως εκείνος, “Γυναικα ανδρείαν τις ευρήσει;” Να του αποκρίνωνται οι γνωρίζοντες σε, “Την εξ Άνδρου Ευανθία”».*

β) *«Φιλτάτη θυγατήρ Ευανθία... επαινών σου την παιδεία, και μάλιστα την προθυμίαν να την αυξήσης, και να την κοινωνήσεις εις τους απαιδευτούς... αλλ’ αν αγαπάς να την αυξήσης, πρέπει να μείνης των πλέον απαιδευτών υποδεεστέρα».*

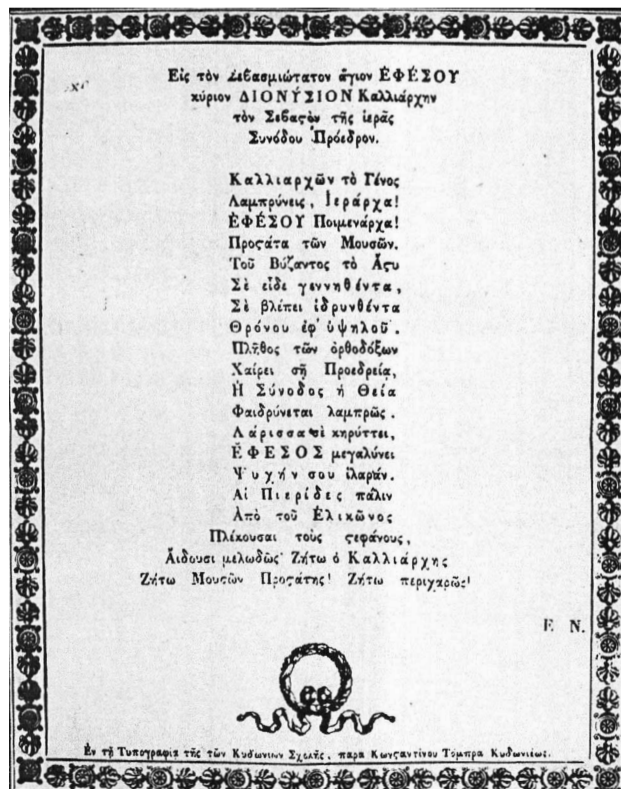
Ο ΑΔΕΛΦΟΣ & ΔΑΣΚΑΛΟΣ ΤΗΣ

Στην αλληλογραφία της με τον κατά 15 χρόνια μεγαλύτερο αδελφό της Θεόφιλο Καϊρη είναι αφιερωμένος ο μήνας Μάιος. Ο Θεόφιλος πήρε μαζί του τη μικρή του αδελφή στις Κυδωνίες της Μικράς Ασίας, όταν ανέλαβε τη δ/ση του εκεί Γυμνασίου, και στάθηκε ο δάσκαλός της. Εκείνη ποτέ δε λησμόνησε το γεγονός αυτό. Στη μεταξύ τους αλληλογραφία τον αποκαλούσε πάντοτε **«Αγαπητέ αδελφέ και διδάσκαλε»**. Έμεινε κοντά στον αδελφό της κατά την περίοδο των κατατρεγμών του και υπήρξε, όπως ο Αλέξανδρος Σούτσος ομολογεί που τους επισκέφθηκε στη Σύρο, το **«στήριγμα του γήρατός του»**.

ΜΙΑ ΩΔΗ ΑΠΟ ΜΙΑ ΔΕΚΑΟΚΤΑΧΡΟΝΗ

Ο Ιούνιος είναι αφιερωμένος στην **Ωδή** που έγραψε η Ευανθία για τον επίσκοπο Εφέσου Διονύσιο. Η Ευανθία έγραψε την Ωδή αυτή σε ηλικία μόλις 18 χρονών, όταν ο τελευταίος επισκέφθηκε τις Κυδωνίες το 1817, οι οποίες υπάγονταν εκκλησιαστικώς στην επισκοπή του. Ο μητροπολίτης Εφέσου ήταν ένας από εκείνους που στήριζε οικονομικά τη Σχολή των Κυδωνιών. Οι πηγές αναφέρουν ότι ο Εφέσου Διονύσιος συγκινήθηκε από τη μόρφωση της νεαρής Ευανθίας, συνομίλησε μαζί της στα Γαλλικά και στα Ιταλικά και της χάρισε ένα σάλι, αξίας 25000 γροσιών.

Εκείνη του αφιέρωσε μία Ωδή, η οποία τυπώθηκε στο τυπογραφείο των Κυδωνιών. Ένα μονόφυλλο το οποίο παραθέτουμε στο Σχολι-

Η Ωδή της Ευανθίας Καϊρη για τον μετέπειτα ενθομάρτυρα επίσκοπο Εφέσου Διονύσιο

Από την εισήγηση των μαθητών του Γυμνασίου Αλικιανού

(φωτ. Γ. Χαϊρέτης)

κό μας Ημερολόγιο. Αξίζει, να σημειωθεί ότι τέσσερα χρόνια αργότερα στις 10 Απριλίου 1821 ο εν λόγω επίσκοπος θα απαγχονιστεί μαζί με τον Πατριάρχη Γρηγόριο τον Ε΄, καθώς αρνήθηκε να επικυρώσει την εγκύκλιο του Πατριαρχείου με τον αφορισμό της Ελληνικής Επανάστασης, ενώ η πόλη των Κυδωνιών θα πυρποληθεί από τους Τούρκους

ΤΟ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΕΥΑΝΘΙΑΣ

Ο Ιούλιος είναι αφιερωμένος στο πρώτο μεταφραστικό εγχείρημα της Ευανθίας Καϊρη. Μεταφράζει από τα γαλλικά το σύγγραμμα **«Συμβολαί προς την θυγατέρα μου»**, το οποίο της είχε αποστείλει το 1819 ο Κοραής από τη Γαλλία μαζί με άλλα βιβλία. Η εν λόγω μετάφραση τυπώνεται στο τυπογραφείο της σχολής των Κυδωνιών. Η Ευανθία αφιερώνει το έργο της αυτό στις φιλόμους Ελληνίδες νεανίδες, συνειδητοποιώντας πως σκοπός της ζωής της θα πρέπει να είναι στο εξής η μόρφωση της ελληνίδας κόρης και διαμορφώνοντας το δικό της παιδαγωγικό όραμα. Άλλωστε, ήδη έχει αναλάβει τη διεύθυνση του Παρθεναγωγείου στις Κυδωνίες. Το βιβλίο της αυτό γνωρίζει εξαιρετική επιτυχία και η Ευανθία γίνεται αποδέκτης ευχαριστηρίων γραμμάτων κορασίδων, που προέρχονται από αστικές οικογένειες των ελληνικών νησιών.

Την ίδια χρονιά η Ευανθία θα μεταφράσει καθ' υπόδειξη του Κοραή το **«Εγκώμιον του Μάρκου Αυρηλίου»**. Ο Κοραής ενθουσιασμένος από τη μετάφραση του έργου αυτού γράφει προς φίλο του **«σε διαβεβαιώνω παρά τα όποια σφάλματά του πολύ λίγοι από τους αρσενικούς θα μπορούσαν να μεταφράσουν αυτό ευφρέστερα»**. Το έργο, όμως, θα εκδοθεί 16 χρόνια μετά στην Ερμούπολη και η Ευανθία θα το αφιερώσει στον Αδαμάντιο Κοραή, που έχει εκδημήσει δύο χρόνια πριν. Στην μετάφραση αυτή είναι αφιερωμένος ο 8^{ος} μήνας του Σχολικού μας Ημερολογίου.

ΜΙΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΦΙΛΕΛΛΗΝΙΔΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Εκείνο, όμως που κατέστησε την Ευανθία περιώνυμη είναι η επιστολή που συντάσσει προς τις φιλελληνίδες της Ευρώπης στα γαλλικά και στα ελληνικά. Η επιστολή συντάχθηκε στο Ναύπλιο στις 17 Απριλίου 1825 και τυπώθηκε στο ελληνικό τυπογραφείο της Ύδρας. Την υπογράφουν εκτός από τη συντάκτρια Α.Ν. και άλλες τριάντα μία επιφανείς Ελληνίδες γυναίκες από όλα τα μέρη της Ελλάδος. Στην επιστολή της αυτή η Ευανθία καταγγέλλει τις θηριωδίες των Τούρκων, την υποκριτική ουδετερότητα της Ευρώπης απέναντι στον Ελληνικό Αγώνα, την ευγνωμοσύνη του γένους προς τους πραγματικούς φίλους της Ελλάδας. Σκοπός της επιστολής οι πραγματικές φίλες της Ελλάδας στην Ευρώπη **να διαδώσουν** τα ελληνικά επιχειρήματα, **να διατρανώσουν** τη βαρβαρότητα των Τούρκων, **να τονίσουν** την απόφαση των επαναστατημένων Ελλήνων να πεθάνουν για την ελευθερία τους στις πατρίδες τους, προκειμένου να μεταβάλουν την «προδότρια» στάση της Ευρώπης. Στην επιστολή αυτή είναι αφιερωμένοι ο 9^{ος} & 10^{ος} μήνας του σχολικού μας Ημερολογίου, αλλά και η σχολική μας ταινία **«Φίλοι της Ελλάδος»** που θ' ακολουθήσει.

ΕΝΑ ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟ ΣΤΗΝ ΗΡΩΙΚΗ ΕΞΟΔΟ ΤΩΝ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΤΩΝ

Οι μήνες Νοέμβριος & Δεκέμβριος είναι αφιερωμένοι στον **«Νικήρατο»**, ένα τρίπρακτο θεατρικό δράμα, εμπνευσμένο από την ηρωική έξοδο των Μεσολογγιτών την νύκτα της 10^{ης} Απριλίου 1826, τη συγγραφή του οποίου η Ευανθία Καϊρη ολοκληρώνει τρεις μόλις μήνες μετά τα γεγονότα της Εξόδου.

Η Σύρος το 1829
Τρία χρόνια πριν είχε φιλοξενήσει το θεατρικό της Ευανθίας «Νικήρατος»

Σκίτσο της μαθήτριας Ευγενίας Πετροπουλέα εμπνεόμενο από την επιστολή της Ευανθίας Καίρη

Το έργο ανεβαίνει την ίδια χρονιά στη Σύρο από μία ομάδα ερασιτεχνών και γνωρίζει τεράστια επιτυχία. Η Ευανθία, όπως συνήθιζε, κυκλοφορεί και αυτό το έργο της ανώνυμα, ενώ αποφεύγει να εμφανιστεί στις παραστάσεις του. Το θεατρικό αυτό έργο της Ευανθίας δεν είναι μόνο το πρώτο της ελληνικής θεατρικής δραματουργίας που ασχολείται με ήρωες ή γεγονότα του 1821, αλλά είναι συνυφασμένο και με τις απαρχές της θεατρικής ιστορίας της Ερμούπολης, όπως αποφαίνονται οι ειδικοί. Ίσως δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι οι κάτοικοι της Σύρου σήμερα έχουν αφιερώσει προς τιμή της Ευανθίας ένα μικρό θεατράκι!!!

ΝΙΚΗΡΑΤΟΣ

ΔΡΑΜΑ
ΕΙΣ ΤΡΕΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ,

του
ΕΛΛΗΝΙΔΟΣ ΤΙΝΟΣ
ΣΥΝΤΕΘΕΝ.

ΕΝ ΝΑΥΠΑΓΙΩ.

Εν τῇ Τυπογραφίᾳ τῆς Διοικήσεως.
1826.

Το πρώτο θεατρικό της Ελεύθερης Ελλάδας με θέμα γεγονότα της Επανάστασης του '21

ιστορικό δράμα αλλά ένα **θεατρικό μνημόσυνο**. Διαφέρει από την υπόλοιπη πατριωτική δραματογραφία του κύκλου του '21, καθώς γράφεται σχεδόν ταυτόχρονα με τα γεγονότα και όταν η έκβαση του Αγώνα δεν είναι ακόμη βέβαιη. «Η συντριβή, ο θρήνος και ο εφιάλτης, η καθαρά προσωπική μέθεξη οδηγούν την Ευανθία σε ένα αυτοβιογραφικό πλάσιμο, που λειτουργήσει, για την ίδια, όπως ομολογεί, λυτρωτικά... ταυτίζεται με το ολοκαύτωμα της Εξόδου, συμμετέχει προσωπικά, είναι εκεί, ενεργεί». Άλλωστε, οι ειδικοί αποφαίνονται πως αν ο **Νικήρατος** ενσαρκώνει την persona του αδελφού της, η κόρη του **Κλεονίκη** συνιστά την persona της ίδιας της Ευανθίας.

Ο ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΣΟΥΣΤΟΣ ΑΦΗΓΕΙΤΑΙ

Η μαρτυρία του Αλέξανδρου Σούτσου, που επισκέ-

φθηκε την Ευανθία στη Σύρο την εποχή που ανέβαινε το έργο της, συγκλονίζει:

«Το 1826 βρισκόταν στη Σύρο ο καθηγητής Θεόφιλος Καίρης... Τον επισκέφθηκα κάποια ημέρα στην οικία που διέμενε, στήριγμα του γήρατος του η περιώνυμος αδελφή του Ευανθία, συγγραφέας ενός θεατρικού δράματος, που ονομαζόταν "Νικήρατος"... Την συνεχάρη για την επιτυχία της παράστασης του έργου της που μόλις είχε εκδοθεί. Εκείνη συγκινημένη μου απάντησε: "Ενθυμείστε πόση ζωηρά κατάπληξη έκαμε στις ψυχές μας η είδηση της πώσης του Μεσολογγίου; Ποια βαθιά πληγή άνοιξε στην καρδιά μας; Μου ήταν αδύνατο να απομακρύνω από τη σκέψη μου την ολέθρια εκείνη νύχτα της 10^{ης} Απριλίου. Τα ηρωικά εκείνα φαντάσματα παλεύοντας τόσους μήνες με την πείνα και τον θάνατο, ξαφνικά ως εκ θαύματος εμψυχούμενα αποφασίζουν να τρομάξουν στο σκοτάδι της νύχτας τις εκθρικές φάλαγγες και να σώσουν τις ημιθανείς γυναίκες τους και τα μόλις αναπνέοντα παιδιά τους... οι τελευταίοι αποχαιρετισμοί, οι θρήνοι των μητέρων... η θυσία των ηρώων εκείνων, που αποφάσισαν να συναποθάνουν και να ενταφιασθούν στα ερεί-

Η επετειακή έκδοση για τα 200 χρόνια από την Ελληνική Επανάσταση του 1821 του Γυμνασίου Αλικιανού

πια του Μεσολογγίου μαζί με τους γέροντες και τους πληγωμένους, οι φλόγες, τα χαλάσματα... ολόκληρος η τρομερά αυτή εικόνα παρουσιάζονταν πάντα ζωντανή στη φαντασία μου. Μου ήταν αδύνατο να ανακουφίσω την καρδιά μου από τη θλίψη που την έσφιγγε, αν δεν επιχειρούσα να εκθέσω εγγράφως όσα νόμιζα ότι άκουγα και έβλεπα».

Μέσα σ' αυτό το εργαστήρι φιλοπατρίας γεννήθηκε το πρώτο ελληνικό δράμα με θέμα τα γεγονότα του '21. Αυτό το εργαστήρι εξέθρεψε την 10^η Μούσα της Ελληνικής Μυθολογίας, «την εξ Άνδρου Ευανθία».

Σας ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕ

* Εισήγηση μαθητών Γυμνασίου Αλικιανού στη Μαθητική Διημερίδα 11 & 12/12/2021 στην Ιερά Μονή Αγίας Κυριακής
ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ: Αργ. Τζαγκαράκη, Δήμ. Λάμπου, Ελ. Χελιουδάκη, Γ. Καρκάνης.

2η ΗΜΕΡΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΔΙΗΜΕΡΙΔΑΣ

Μια προσκυνηματική εκδρομή με αφορμή τα 200 χρόνια από την ελληνική επανάσταση

Την Κυριακή 12/12/2021 ξεκίνησαν οι εργασίες της δεύτερης ημέρας της επετειακής μαθητικής διημερίδας «Οι Γυναίκες στην Επανάσταση του 1821» που οργάνωσε το 1^ο ΓΕΛ Χανίων & το Γυμνάσιο Αλικιανού. Επρόκειτο για μία ιστορική – προσκυνηματική επίσκεψη σε τόπους που συνδέονταν με την Ελληνική Επανάσταση του 1821.

Αρχικά οι συμμετέχοντες επισκέφθηκαν το ιστορικό χωριό των **Παλαιών Ρουμάτων** του Δήμου Πλατανιά. Περιηγήθηκαν στο Λαογραφικό Μουσείο που στεγάζεται στο κτίριο του πρώην Δημοτικού σχολείου και περιλαμβάνει ιστορικά κειμήλια, όπως τη σημαία της Κρητικής Επανάστασης του 1866. Στη συνέχεια επισκεφθήκαν τη μνημειακή Ελιά, τη Βίλα Ρενιέρη, την προτομή του Νικολάου Ρενιέρη στην κεντρική πλατεία του χωριού, του πρώτου προέδρου της Βουλής της Επαναστατημένης Ελλάδας, τα αποκαλυπτήρια της οποίας έγιναν πρόσφατα (3/10/2021) στο πλαίσιο των εορτασμών για τα 200 χρόνια, τον οικισμό Βαβουλέδο, όπου ήταν το σπίτι του Αναγνώστη Παναγιωτάκη, οπλαρχηγού κατά την τρίχρονη επανάσταση των Κρητών 1866-1869, καθώς και τον οικισμό Πλατανέ, όπου διεξήχθη η σφοδρή μάχη μεταξύ Τούρκων και Κρητών.

Επόμενος σταθμός το **Πολυκέντρο των Βουκολιών**, το οποίο φιλοξενούσε την έκθεση «**Μετάλλια Τιμής**» του καλλιτέχνη Ν. Μπασιά. Εδώ μαθητές, καθηγητές, σχολικοί σύμβουλοι είχαν την ευκαιρία να ξεναγηθούν από τον ίδιο τον καλλιτέχνη και να θαυμάσουν μία διαφορετική εικαστική προσέγγιση του θέματος της Ελληνικής Επανάστασης. Το έργο του Κολοκοτρώνη δίπλα σ' εκείνο της Μαριγώς Ζαραφοπούλα για να υποδηλώσει πως ο ρόλος των γυναικών δεν υστερούσε σε ανδρεία και συνεισφορά από εκείνο των ανδρών κατά την Επανάσταση του '21, σύμφωνα με τον καλλιτέχνη, μας συγκίνησε, καθώς προσέγγιζε τη θεματολογία του μαθητικού μας συνεδρίου από ένα διαφορετικό μονοπάτι.

Τελευταίος σταθμός αυτής της προσκυνηματικής πορείας υπήρξε η **Μονή της Οδηγήτριας Κυρίας Γωνίας στο Κολυμπάρι**. Εκεί, οι σύνεδροι ξεναγήθηκαν στην πλούσια ιστορία της μαρτυρικής Μονής, η οποία πολλές φορές καταστράφηκε από τον κατακτητή - αδιάφευτος μάρτυρας το καρφωμένο ακόμη τουρκικό βόλι στο ανατολικό τείχος της Μονής - επισκέφθηκαν το Μουσείο της Μονής, ένα πραγματικό κόσμημα της περιοχής.

Τέλος, ο Δήμος Πλατανιάς πρόσφερε γεύμα φιλοξενίας σε παραδοσιακή ταβέρνα του δήμου του.

Αναμνηστική φωτογραφία με τον καλλιτέχνη Ν. Μπασιά από την επίσκεψη στην Έκθεση «Μετάλλια τιμής» στο Πολυκέντρο Βουκολιών κατά τη Β' ημέρα των εργασιών της επετειακής μαθητικής διημερίδας

Αθήνα, 24 Δεκεμβρίου 2021

Αγαπητέ κύριε Καρκάνη

Πλησιάζοντας προς το τέλος της επετειακής χρονιάς, μοιραζόμαστε μαζί σας το ντοκιμαντέρ απολογισμού του έργου της Επιτροπής «Ελλάδα 2021», με τίτλο «Βλέμμα μπροστά».

Γιατί οι πράξεις μιλούν δυνατώτερα από τα λόγια, βάζοντας τη σφραγίδα της συλλογικής προσπάθειας και της συνεργασίας σε αυτή τη μεγάλη γιορτή του ελληνοεθνικού.

Δέκα λεπτά που συμμετέχουν την ενθουσιαστική συμμετοχή της κοινωνίας σε κάθε γωνιά της Ελλάδας και στο εξωτερικό, με εκατοντάδες δράσεις και εκδηλώσεις, με καινοτόμες ιδέες, όραμα, σχεδιασμό, ψυχή.

Αλλά είναι αδύνατον να αποτυπώσουν τον ενθουσιασμό και την προσδοκία του κόσμου, αυτή η συλλογική προσπάθεια να συνεχίσει να δίνει τους καρπούς της στο μέλλον.

Ευχαριστούμε για την ουσιαστική συμβολή σας στον εμπλουτισμό του προγράμματος που συντόνισε η Επιτροπή, με το οποίο τιμήσαμε την διασεκατονταετηρίδα της Ελλάδας.

Μαζί τα καταφέραμε σε συνθήκες δύσκολες και απρόβλεπτες, μαζί μοιραζόμαστε αυτή την επιτυχία, ανοίγοντας ένα παράθυρο στο αύριο.

Καλή επιτυχία στο έργο σας

Καλές Γιορτές και Χρόνια Πολλά!

Με εκτίμηση & φιλία,

Γιάννα Αγγελοπούλου-Δασκαλάκη

Γιάννα Αγγελοπούλου-Δασκαλάκη

Πρόεδρος Επιτροπής «Ελλάδα 2021»

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
Π/ΘΜΙΑΣ & Δ/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΚΡΗΤΗΣ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ
(Π.Κ.Ε.Σ.) ΚΡΗΤΗΣ
Δ/ση : Ρολέν 4
Τ.Κ. : 71305
Τηλ. : 28210-246400
Fax : 28210-222076

Ιωάννα Α. Ραμουτσάκη,
Συντονίστρια Εκπαιδευτικού Έργου
Φιλόλογος του Π.Κ.Ε.Σ. Κρήτης,
με έδρα το Ηράκλειο
Δ/ση : Ρολέν 4 Τ.Κ. 71305-Ηράκλειο
Πληροφορίες : Ελ. Προυνηζού
Τηλ. Γραφείου : 2810-246400
Κιν. 6973019040
e-mail γραμματείας : pekes@kritis.sch.gr
e-mail προσωπ.: iramouts@sch.gr
iramouts@gmail.com

ΘΕΜΑ: Θερμά Συγχαρητήρια στο Γυμνάσιο Αλικιανού Χανίων

Αγαπητέ κύριε Καρκάνη,
Αγαπητοί και Αγαπητές Συνάδελφοι,
Αγαπητοί μαθητές και αγαπητές μαθήτριες,

Με την παρούσα επιστολή μου, θέλω να σας συγχαρώ θερμά για την εξαιρετική παρουσίασή σας στη διήμερη εκδήλωση, η οποία ήταν αφιερωμένη στις γυναίκες της Επανάστασης του 1821 και πραγματοποιήθηκε το περασμένο Σαββατοκύριακο (11 και 12 Δεκεμβρίου 2021) στα Χανιά, στο πλαίσιο του επετειακού έτους συμπλήρωσης των 200 χρόνων από την έναρξη της Ελληνικής Επανάστασης.

Δυστυχώς, δεν μπόρεσα να έρθω, αν και πολύ το ήθελα, όμως έμαθα για την πολύ ωραία και πρωτότυπη Εργασία σας. Στο πρόσωπο της Ευαγγελίας Καψή τιμήσατε με τον καλύτερο τρόπο τις Αγωνίστριες, πλάι στους Αγωνιστές της Επανάστασης του 1821.

Θερμά συγχαρητήρια σε εσάς κύριε Καρκάνη, που πάντοτε υποστηρίζετε και ενθαρρύνετε τέτοιες υπέρτομες πρωτοβουλίες, στις συναδέλφους Φιλόλογους του σχολείου, που είχαν την επιστημονική επιμέλεια της Εργασίας, σε όλο το Σύλλογο Διδασκόντων του Γυμνασίου Αλικιανού, καθώς και στους μαθητές και στις μαθήτριες του σχολείου, οι οποίοι και οι οποίες μας έκαναν περήφανους/-ες για μία ακόμη φορά.

Ήμουν σίγουρη για την επιτυχία και αυτής της προσπάθειας, καθώς είχα την τύχη και την ευλογία να συνεργαστώ μαζί σας ως Σχολική Σύμβουλος Φιλόλογος Χανίων και παιδαγωγικά υπεύθυνη για το σχολείο σας για 8 συνεχή έτη και να γνωρίσω από κοντά το ποιοτικό σας έργο. Δεν σας ξεχνώ, καθώς και την ωραία συνεργασία μας, που, πραγματικά, ομόφωνα το ομολογούμενο δύσκολο έργο μου. Σας εύχομαι από καρδιάς υγεία, δύναμη και στο σχολείο πάντοτε επιτυχίες!

Καλά Χριστούγεννα και με καλό τον καινούριο Χρόνο!

Με απέραντη εκτίμηση,
Ιωάννα Α. Ραμουτσάκη
Συντονίστρια Εκπαιδευτικού Έργου Φιλόλογος
του Π.Κ.Ε.Σ. Κρήτης

Εσωτερική Διανομή: Οργανωτική Συντονίστρια του Π.Κ.Ε.Σ. Κρήτης

Ηράκλειο, 15-12-2021
Αρ. πρωτ. Φ2/2740

Προς: - τον Διευθυντή, τους/τις συναδέλφους Φιλόλογους και τους/τις συναδέλφους άλλων ειδικοτήτων του Συλλόγου Διδασκόντων του Γυμνασίου Αλικιανού Χανίων

Κοινώς: Προς την Οργανωτική Συντονίστρια του Π.Κ.Ε.Σ. Κρήτης